

ГРАЙ МУЗИКО, ГРАЙ!

ДИВОВИЖА НА АРЕНІ

Нова програма Національного цирку України «Караван чудес» запрошує у світ магії та чародійства.

с. 7

30 ВЕРЕСНЯ – ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ БІБЛІОТЕК

«Бібліотек@ – територія ідей» – таким цього року є гасло професійного життя бібліотечної спільноти.

с. 12

МАЙСТЕРНІСТЬ У СПАДОК

Працюючи з глиною близько вісімдесяти років, Василь Омеляненко так зріднився з нею, що не уявляє собі життя без творчості.

с. 14

ЛЕОНІД НОВОХАТЬКО: «БІБЛІОТЕКА – ЦЕ ДУХОВНИЙ РУШІЙ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА»

24 вересня відкрився третій щорічний загальнонаціональний ярмарок бібліотечних інновацій «Сучасна бібліотека: рухаємось вперед». Ярмарок проводиться в рамках програми «Бібліоміст» спільно

з Міністерством культури та Українською бібліотечною асоціацією.

У ярмарку 2013 року беруть участь 400 бібліотекарів зі всієї України.

«Сьогодні ми обмінюємося не просто словами, ідеями – сьогодні ми ділимося досвідом і справами, як говорить англійське прислів'я: "Гарний початок – половина успіху". Я переконаний, що бібліотекари повинні бути духовним рушієм України. Ця думка зводиться до одного слова – ініціатива. І проголосивши це слово, нам залишається впроваджувати його у життя», – сказав міністр культури Леонід Новохатько у вітальному слові.

Л. Новохатько звернув увагу на презентацію книги «Бібліотечна кухня. 32 рецепти від успішних сучасних бібліотек»: «Це цікава й унікальна книга, в ній зібрано всі ініціативи й успішно реалізовані проекти бібліотек у різних куточках України. А вже у XXI столітті друкованій книзі роблять виклик новітні технології. І от сьогодні тут зібралися бібліотекари з усієї України, щоб знайти і дати відповідь цифровій ері. А ця книга допоможе знайти нові форми роботи для того, аби зацікавити і стати успішними. Примірники таких практичних "рецептів" отримає кожна бібліотека».

Також, міністр запевнив що Міністерство культури, уряд не залишать українські бібліотеки поза увагою і надалі надаватимуть підтримку. Наприклад, цього року було виділено 10 млн грн на поповнення бібліотечних фондів українською книгою. Загалом на бібліотечну галузь, яка нараховує 18 тис. бібліотек, у 2012 році було виділено 1 млрд 750 млн грн.

МІНІСТЕРСТВО НАЛАГОДЖУВАТИМЕ КУЛЬТУРНІ ЗВ'ЯЗКИ З КРАЇНАМИ ЄС

Міністр культури України Леонід Новохатько зустрівся з Послом, головою Постійного Представництва Європейського Союзу в Україні Яном Тадеушем Томбінські.

Міністр культури висловив сподівання, що ця зустріч сприятиме взаєморозумінню та зміцненню співробітництва в культурній сфері між Україною та ЄС. Леонід Новохатько наголосив, що Міністерство культури приділяє особливу увагу культурній співпраці з ЄС.

«Ми зацікавлені в подальшому плідному співробітництві. Плануємо брати участь у проектах, спрямованих на розвиток стратегічного партнерства з ЄС, підтримувати зв'язки у сфері культури та зміцнювати потенціал України в межах мультикультурної Європи», – підкреслив Леонід Новохатько.

Міністр культури виступив із пропозицією провести в Україні міжнародну конференцію на тему: «Сучасна культура Європи: фінанси, медіа,

менеджмент». Ідея цього міжнародного заходу – результат переговорів з Єврокомісаром під час Конференції міністрів культури в рамках Східного партнерства, що відбулася у червні в Тбілісі. Леонід Новохатько особисто передав лист, адресований Комісару Європейської Комісії з питань освіти, культури, багатомовності, молоді та спорту Андрулі Вассіліу, де викладено концепцію вказаної конференції.

Також Леонід Новохатько висловив свою позицію щодо важливості підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, яку заплановано укласти під час Третього саміту Східного партнерства, що відбудеться 28–29 листопада 2013 року в м. Вільнюс (Литва).

ЛЕОНІД НОВОХАТЬКО ВІРИТЬ У МАЙБУТНЄ УКРАЇНСЬКОГО КІНО

Верховна Рада ухвалила Закон «Про внесення змін до Закону України «Про ратифікацію Європейської конвенції про спільне кінематографічне виробництво», яким пропонується розширити повноваження Держагенства з питань кіно».

Закон створить належні правові умови для кіновиробництва та визначить Держагенство з питань кіно органом, компетентним надавати кінематографічним творам статус продукту спільного виробництва.

У своєму виступі міністр культури Леонід Новохатько пояснив, що 2011 року, відповідно до Указу Президента, було реорганізовано Міністерство культури і туризму в Міністерство культури та затверджено Положення про Державне агентство України з питань кіно. Отже, нині центральним органом виконавчої влади України, який забезпечує реалізацію державної політики у сфері кінематографії, є Державне агентство України з питань кіно.

Леонід Новохатько повідомив, що на сьогодні понад 10 кінопроектів перебувають у спільному виробництві із Францією, Сербією, Росією, Німеччиною, Грузією та Вірменією. Внесені до закону зміни створять належні правові та організаційні умови для кіновиробництва.

Міністр відзначив позитивні тенденції у розвитку вітчизняного кіновиробництва та навіть статистичні відомості: «2009 року у сферу кіно із Держбюджету було виділено лише 4,5 млн грн – це надзвичайно мало. У 2010 році, коли економіка трохи пішла вгору, вже було виділено 30 млн грн, а в 2011–2012 роках – 96 млн грн. Отже, відбулося зростання втричі. За цього фінансування є й відповідна кількість фільмів: якщо в 2010 році на всій території України було вироблено лише один фільм, то в 2011 – уже 12, а минулого року – 87 фільмів. І цього року заплановано до 90».

Зазначимо, що нардепи обговорювали проблеми українського кінематографа понад годину. Наприкінці дискусії міністр культури України Леонід Новохатько резюмував: «Я вірю: українське кіно буде».

Законпроект підтримали 303 депутати.

Також Рада ухвалила сім постанов про відзначення пам'ятних дат.

РАМКОВА КОНВЕНЦІЯ РАДИ ЄВРОПИ ПРО ЗНАЧЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ДЛЯ СУСПІЛЬСТВА

Верховна Рада ухвалила Закон України «Про ратифікацію Рамкової конвенції Ради Європи про значення культурної спадщини для суспільства», проект якого розроблено відповідно до Закону України «Про міжнародні договори України».

«Додаткові міжнародні зобов'язання з охорони культурної спадщини дозволять удосконалити наше законодавство, – зауважив під час свого виступу міністр культури Леонід Новохатько. – Експерти Євросоюзу визнають наше пам'яткоохоронне законодавство одним із найпрогресивніших у Європі. Інша річ – як воно виконується. Отже, ратифікація конвенції дасть можливість удосконалити механізми виконання».

Л. Новохатько наголосив, що ратифікація Конвенції та її подальша імплементація засвідчать готовність України до захисту культурної спадщини на європейському рівні, а також сприятимуть дотриманню всіх зобов'язань і обов'язків, що випливають із членства України в Раді Європи.

Рамкова конвенція Ради Європи про значення культурної спадщини для суспільства підписана Україною 31 жовтня 2007 року. Ухваленим Законом України ратифікує Рамкову конвенцію Ради Європи про значення культурної спадщини для суспільства, що надасть можливість усунути колізії у вітчизняному пам'яткоохоронному законодавстві.

ДОВІДКОВО:

Ратифікацію конвенції Ради Європи про значення культурної спадщини для суспільства підписала 21 країна з 47 (Албанія, Вірменія, Бельгія, Боснія і Герцеговина, Болгарія, Хорватія, Грузія, Угорщина, Італія, Латвія, Люксембург, Молдова, Чорногорія, Норвегія, Португалія, Сан-Марино, Сербія, Словаччина, Словенія, Македонія, Україна), а ратифікували 15 країн із 47 (Вірменія, Боснія і Герцеговина, Хорватія, Грузія, Угорщина, Латвія, Люксембург, Молдова, Чорногорія, Норвегія, Португалія, Сербія, Словаччина, Словенія, Македонія).

МІЖНАРОДНИЙ ФЕСТИВАЛЬ ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА У ЯЛТІ

Цього року на форум приїхали театри із шести країн: України, Росії, Японії, Грузії, Ізраїлю та Мексики. Всього було представлено 12 вистав. Журі очолив відомий український поет і драматург Юрій Рибчинський. Гостями фестивалю стали актор Георгій Тараторкін та драматург Людмила Разумовська.

Гран-прі фестивалю та диплом лауреата у номінації за новаторське прочитання драматургії Антона Чехова отримав спектакль «Вишневі сад», поставлений режисером Віктором Гиричем у Київському академічному театрі юного глядача на Липках (сценограф – Михайло Френкель, художник із костюмів – Костянтин Кравець, хореограф – Алла Рубіна, в ролях – Леонід Марченко, Анжеліка Гирич, Руслан Гофуров, Людмила Ігнатенко).

Відзначені вистави у наступних номінаціях:

– «За високу майстерність у художньому розкритті проблем сучасного суспільства» – Театр FINKOGUN (Японія, м. Токіо), вистава «Горище»;

– «За сміливе яскраве втілення сучасної драматургії засобами психологічного театру» – Національний академічний театр російської драми імені Лесі Українки (Україна, м. Київ), вистава «Жирна свиня»;

– «За оригінальну сучасну інтерпретацію античного міфу» – «Новий театр» (Україна, м. Запоріжжя), вистава «Медея»;

– «За оригінальне сценічне рішення та яскравий акторський ансамбль» – Київський академічний театр драми та комедії на лівому березі Дніпра (Україна, м. Київ), вистава «Дзвінок з минулого»;

– «За успішний синтез зарубіжної авангардної драматургії з національними

театральними традиціями» – Тбіліський державний театр музики та драми імені Васо Абашидзе (Грузія, м. Тбілісі), вистава «Психоз 4.48»;

– «За єднання режисерського задуму та віртуозної акторської майстерності в жанрі театру абсурду» – Московський драматичний театр «Человек» (Росія, м. Москва), вистава «Стриптиз»;

– «За високий професіоналізм та філософське театральне прочитання світової літератури» – Театр «ZERO» (Ізраїль, м. Кіріат-Оно), вистава «Жінка у пісках»;

– «За вірність традиціям класичного українського музичного театру» – Полтавський академічний обласний український музично-драматичний театр імені М. В. Гоголя (Україна, м. Полтава), вистава «Наталка-Полтавка»;

– «За віртуозну хореографічну майстерність, акторський талант та натхнення» – Хореографічна майстерня Глорії Контрерас (Мексика, м. Мехіко), Мексика Гранд-балет;

– «За дбайливе ставлення до національного колориту та теми інтернаціоналізму в українському театрі» – Львівський академічний обласний український музично-драматичний театр імені Ю. Дрогобича (Україна, м. Дрогобич) вистава «Тев'є Тевель».

ХЕРСОНЕС ОТРИМАВ СЕРТИФІКАТ ВСЕСВІТНЬОЇ СПАДЩИНИ ЮНЕСКО

Днями у Севастополі відбулася передача сертифікату, що підтверджує включення Національного заповідника «Херсонес Таврійський» до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Заступник міністра культури України Віктор Балюрко повідомив, що у червні цього року, на історичній для України 37 сесії ЮНЕСКО, відразу два об'єкти були внесені до Списку всесвітньої спадщини. Це дерев'яні церкви Карпат і наш із вами рідний і улюблений «Херсонес Таврійський» – місто Херсонес та його хора.

Віктор Балюрко підкреслив, що такого високого статусу з 1990 року на території України удостоєні тільки 7 об'єктів. Це Софійський собор і пов'язані з ним монастирські будівлі, Києво-Печерська лавра, історичний центр Львова, пункти геодезичної дуги Струве, букові ліси Карпат, резиденція буковинських митрополитів.

З нагоди пам'ятної події «Укрпошта» випустила марку, конверт і спеціальний штемпель. На марці зображено базиліку – середньовічний храм, побудований у Херсонесі в VI столітті. На конверті – сучасна будівля музею, де в одному із залів проходила спеціальна церемонія гасіння.

«Підсумком багаторічних зусиль великої групи людей стало включення Херсонеського городища і п'яти ділянок хори до списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО», – поділився генеральний директор заповідника Леонід Жунько. Він додав, що Херсонес перебував у попередньому списку номінантів у ЮНЕСКО з 1989 року.

РІШЕННЯ ПРО ДОДАТКОВЕ ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ

19 вересня відбулося засідання сесії Харківської обласної ради, під час якого було внесено зміни до бюджету області.

Обсяг доходів спеціального фонду обласного бюджету збільшився за рахунок додаткових надходжень коштів від відчуження майна, що перебуває в комунальній власності. У зв'язку з перерозподілом цих коштів 22 млн грн буде направлено на проведення реконструкції будівлі Харківського історичного музею, пам'ятки архітектури місцевого значення та понад 140 млн грн – на завершення реконструкції будівлі Харківської обласної філармонії.

Нагадаємо, у серпні цього року в ході робочої поїздки до Харківської області міністр культури України Леонід Новохатько ознайомився з перебігом реконструкції цих закладів культури та висловив намір побачити їх в оновленому стані.

ВІДРОДЖЕНІ СВЯТИНІ ПРАВОСЛАВ'Я ПОСТАЛИ У СОФІЇ КИЇВСЬКІЙ

У рамках святкування 75-річчя Національного науково-дослідного реставраційного центру України в Національному заповіднику «Софія Київська» 19 вересня відкрилася виставка «Відроджені святині православ'я». Це вже третій серед низки ювілейних заходів, організованих Центром упродовж 2013 року з нагоди ювілею свого заснування.

Вела церемонію генеральний директор Центру Світлана Стрельнікова. Відкривала виставку генеральний директор НЗ «Софія Київська» Олена Сердюк. В урочистостях взяли участь директор Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей Мінкультури Андрій Вінграновський, Голова постійної комісії Київради з питань культури та туризму Дмитро Нікульшин, директор Інституту літератури імені Тараса Шевченка НАН України Микола Жулинський, провідний співробітник Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського НАН України Дмитро Степовик, єпископ Броварський Феодосій тощо.

Вітальне слово міністра культури України Леоніда Новохатька організаторам, учасникам та гостям виставки зачитав директор Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей Мінкультури Андрій Вінграновський: «Унікальні реліквії, які представлено широкому загалу, відроджені завдяки натхненній праці художників-реставраторів найстарішого і найшанованішого в Україні реставраційного закладу. Сьогодні ми за свідчуємо непересічну майстерність не лише безіменних авторів, що створили ці пам'ятки мистецтва, але й талант численних фахівців-реставраторів, які надали без перебільшення «друге життя» кожному представленому експонату», – йшлося у привітанні.

Крім того, Андрій Вінграновський вручив присутнім на заході художникам-реставраторам Національного науково-дослідного реставраційного центру України Туряку Я. В. і Дудію В. П. подяки

прем'єр-міністра України Миколи Азарова за багаторічну сумлінну працю та високу професійну майстерність, а також вагомий особистий внесок у збереження національного історико-культурного надбання.

Експозиція ознайомить широкі кола шанувальників мистецтва, культурологів, музейників із стилістичними, художніми особливостями пам'яток сакрального мистецтва, збережених і донесених до нас завдяки копіткій праці художників-реставраторів і науковців, які успішно продовжують та розвивають кращі традиції та здобутки української реставраційної школи.

Виставка працюватиме до 15 листопада у приміщенні «Хлібні» Національного заповідника «Софія Київська» за адресою вул. Володимирська, 24.

ВИСТАВКА ДАР'І БЕЗКОСТОЇ «НАТХНЕННА ЖИТТЯМ»

24 вересня у приміщенні PinchukArt-Centre відкрилася виставка робіт талановитої сумської художниці Дар'ї Безкостої.

Виставка організована за ініціативою прем'єр-міністра України та за підтримки Міністерства культури України.

Експозиція є унікальною, оскільки 17-річна художниця, хвора на дитячий церебральний параліч, малює картини пальцями ніг. Попри тяжку хворобу, Дар'я постійно вдосконалює свої навички, займаючись із викладачем образотворчого мистецтва. Вона опановує техніку олійного живопису.

Роботи Дар'ї Безкостої дедалі більше привертають увагу людей, небайдужих до мистецтва. Барвистий навколишній світ полонить увагу художниці. Передусім вона зображує квіти: «Люпини», «Аконіт», «Амариліс», «Біле латаття», «Екзотична лілея», «Жоржина», «Фіалки». Квіти надзвичайно насичених кольорів, значно перебільшені за розміром, їм затісно навіть на таких великих полотнах, якими зазвичай користується Дар'я. Дівчина охоче малює і портрети близьких людей: мами, молодшого брата, двоюрідного брата. Природа в її пейзажах набуває незвичного вигляду: «Водоспад», «Мис Тарханкут», «Шторм», «Осінь». Останнім часом на її полотнах постав також світ людських стосунків, зокрема тема кохання. Одну з таких робіт вона символічно назвала «Море любові». Саме любов до життя, до світла – наскрізна тема полотна художниці.

Виставка працюватиме до 6 жовтня.

ДОВІДКОВО:

Дар'я Безкоста брала участь у виставці-фестивалі «Неспокій серця» 2011 року, де здобула перше місце за номінацією «Дитяча творчість» (підномінація «Художня творчість»). Не раз брала участь у благодійних акціях допомоги хворим дітям. Кошти від продажу своїх картин віддавала тяжкохворим дітям, які потребують лікування. У 2011 та 2012 роках брала участь у IV та V Всеукраїнських виставках-фестивалів «Обдаровані діти України», за що отримала дипломи. У квітні 2013 року Дар'я здобула премію «Гордість країни», засновану Фондом Віктора Пінчука за номінацією «Сила духу». Отримані кошти молода художниця віддала на лікування трирічного хлопчика.

Малювання – це єдине, у чому дівчина може проявити себе. Вона – оптиміст і хоче, щоб якомога більше людей дізналися про її талант. Дар'я має неабияку силу духу та прагне повідати багатьом про те, як вона змогла малювати. Вкрай обмежена фізично, вона натомість надзвичайно вільна у своїй творчості.

ЛЕОНІД НОВОХАТЬКО ПРИВІТАВ ОЛЕКСАНДРА СИЗОНЕНКА З 90-РІЧЧЯМ

20 вересня в Київському драматичному театрі «Браво» вітали з 90-річчям відомого українського письменника, лауреата Державної премії ім. Т. Шевченка (1984), члена Національної спілки письменників України Олександра Сизоненка.

Міністр культури Леонід Новохатько зачитав ювіляріві вітання від Президента України та привітав його особисто, побажавши йому міцного здоров'я та життєвої наснаги.

Також з вітальним словом до Олександра Сизоненка звернувся: лідер Комуністичної партії України Петро Симоненко, народний депутат України, президент Миколаївського земляцтва в Києві Анатолій Кінах, представники комітету Національної премії України імені Тараса Шевченка, Національної спілки письменників України, Національної спілки кінематографістів України, Баштанської районної ради та інших урядових і громадських організацій.

Вітання продовжили Київський академічний театр українського фольклору «Берегиня», Герой України, народний артист України Анатолій Паламаренко, заслужений артист України, український актор Вілорій Пащенко, актори театру Київського академічного театру оперети.

ДОВІДКОВО:

Олександр Сизоненко народився 20 вересня 1923 року. Український письменник, учасник Великої Вітчизняної війни, з 1952 року – член Національної спілки письменників України.

Краще за будь-кого про автора розповідають його твори. Олександр Сизоненко – автор понад 40 книжок, у яких і мелодії степового безмежжя рідної Новоолександрівки, і героїзм фронтовиків, і самовіддана праця чорноморців – усе це не випадкові сюжети, а епізоди з життя письменника.

За епічну трилогію «Степ», «Була осінь», «Мета» письменник 1984 року був удостоєний Державної премії імені Т. Шевченка. За цикл новел «А земля перебуває ввіки...» став лауреатом премії імені Ю. Яновського.

IV ВІДКРИТТЯ ФЕСТИВАЛЬ ТЕАТРІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА «ТЮГ-2013»

Фестиваль становить собою платформу для співпраці українських дитячих і молодіжних театрів та спрямований на розвиток діяльності творчих колективів, пошук нових контактів для взаємодії та творення спільних проєктів у майбутньому.

Цілі заходу:

- налагодження контактів між українськими театрами;
- ознайомлення ТЮГів з новітніми театральними тенденціями;
- підвищення зацікавленості дітей і молоді до театру;
- посилення конкурентоздатності вітчизняних театрів для подальшої взаємодії із зарубіжними партнерами.

За пропозицією Генерального консульства Федеративної республіки Німеччини в Донецьку в межах фестивалю

буде проведено конкурс вистав за п'єсою німецького драматурга Ульріха Губа «Біла Ковчега о восьмій». На конкурсі буде представлено різні сценічні прочитання цього драматичного твору в постановці мистецьких колективів зі Львова, Миколаєва та Одеси. Цей конкурс належить до комплексних заходів, що проводяться в рамках Тижнів Німеччини в Україні й триватиме до 8 жовтня.

ДОВІДКОВО:

У мистецькому заході 2011 року взяли участь представники Міжнародної асоціації театрів для дітей та молоді з багатьох країн світу. Також у рамках фестивалю проведено круглий стіл, за яким були обговорені проблеми театрів, що працюють для дітей і юнацтва; розглянуті особливості драматургії для дітей; обговорені питання, пов'язані з інтеграцією театрів для дітей та юнацтва України у світовий театральний процес. У роботі круглого столу взяли участь представники Міністерства культури України.

ДМИТРУ ПАВЛИЧКУ – 84!

*... Два кольори мої, два кольори,
Оба на полотні, в душі моїй оба,
Два кольори мої, два кольори:
Червоне – то любов, а чорне – то журба...*

Ці слова давно вже вважають народними. Між тим, слова пісні мають автора. Це поет, перекладач, літературний критик, дипломат і громадсько-політичний діяч, Герой України, лауреат Національної премії імені Т. Шевченка Дмитро Павличко.

Ось вже 60 років Дмитро Васильович успішно трудиться на літературній ниві. Перша збірка поезій «Любов і ненависть» з'явилася у 1953 р. Пізніше побачили світ поетичні книги «Моя земля» (1955), «Чорна нитка» (1958), «Правда кличе» (1958) – вісімнадцятитисячний тираж книжки було знищено за вказівкою пар-

тійних цензорів. У 1968 р. вийшла збірка «Гранослов», згодом «Сонети подільської осені» (1973), «Таємниця твого обличчя» (1974), «Спіраль» (1984), «Поєми й притчі» (1986), «Покаянні псалми» (1994). Д. Павличко уклав антологію перекладів «Світовий сонет» (1983). Літературно-критичні праці зібрані в книжках «Магістралями слова» (1978), «Над глибинами» (1984), «Біла мужнього слова» (1988).

Дмитро Павличко – один із організаторів Народного Руху України, Демократичної партії України, перший голова Товариства української мови імені Тараса Шевченка, народний депутат України двох скликань.

28 вересня Дмитрові Павличку виповнюється 84 роки. У день народження поета в конференц-залі Київського міського Будинку вчителя о 17 годині відбудеться творчий вечір митця. Колеги, друзі й шанувальники його таланту прийдуть привітати іменинника. Звучатимуть вірші й сонети, пісні на слова Павличка.

Колектив Національного газетно-журнального видавництва приєднується до поздоровлень поетові й зичить йому міцного здоров'я та творчого довголіття.

До 90-ліття «КіЖ»

Віктор Степанович Косенко

Чарівна, приваблива постать Віктора Степановича Косенка, – не тільки як композитора, але й людини в повному розумінні цього слова, – привертала до нього всіх, хто стикався з ним на музичній ниві. Мені довелося зустрітись з композитором ще тоді, коли тільки почалась його діяльність. Це було у 1919 році, в Житомирі. Тоді Косенко, хоч і мав уже в своєму композиторському портфелі ряд класних вокальних і фортепіанних

творів, ще змушений був обставинами життя витрачати час на креслення для різних житомирських установ. Але ця стороння робота не припинила в той же час композиторської діяльності Косенка.

Житомирська радянська хорова капела, керівником якої був автор цих рядків, мала за щастя не тільки бачити на своїх прилюдних концертах і окремих співанках В. С. Косенка, але й користуватись його цінними порадами.

Він був добрим другом капели. Ніколи не забути його чудового акомпанементу капелі в концерті, присвяченому хоровим творам С. Рахманінова, якого Косенко так любив. Його кантату «Весна» на некрасовський текст («Идет, гудет, зеленый шум»), уривки з опери «Алеко» і кантати «Колокола» було поставлено в програму саме з Косенкової поради.

У Косенка був великий інтерес до українських народних

мелодій і він черпав з них нові, свіжі барви для своєї творчості. Ті записи народних українських пісень, які він нерідко брав і у мене, потрібні були йому не для цитатного використання народної творчості, а для того, щоб, за його словами, проїняти народним мелосом, як засобом для створення власних мелодій, і для того, щоб опанувати стиль української народної музики.

Передчасна смерть припинила, на жаль, задум В. Косенка – створити оперу, про яку він весь час мріяв і матеріали до якої ретельно збирав навіть і тоді, коли вже тяжко хворів.

Працюючи над оперою, Косенко особливо цікавився інструментальною народною музикою, яку, до речі, у нас ще так мало досліджено. Проте, ті зразки української народної інструментальної музики, які збереглися в колишньому інституті українського фольклору, Косенко своєчасно одержав і, очевидно, використовував їх.

М. ГАЙДАЙ.

Незабутні зустрічі

Ще й досі живі в пам'яті творчі зустрічі з Віктором Степановичем Косенком в 1935–1936 роки.

Темою всіх розмов була, звичайно, музика. Та хіба могло бути інакше! Віктор Степанович по-справжньому жив музикою і в музиці. Зустрічались ми, здебільшого, вдома у нього.

Яскраво згадується маленька, залита сонцем кімнатка на вулиці Ворошилова. Біля самих дверей – рояль, навпроти – ліжко.

Входиш, бувало, до кімнати, Віктор Степанович або лежить, або напівсидить у ліжку. В руках у нього найчастіше ноти. Він підводиться назустріч, з м'якою, лагідною усмішкою на вустах, та в очах у нього біль. Питати про те, як він почуває себе, не доводиться: очі вже відповіли за нього.

Та ось ми біля інструмента. Віктор Степанович грає, розповідає. І не впізнати його: він забув про хворобу, очі засвітилися святим вогнем творчої радості.

Не можна забути довіку гру Віктора Степановича на фортепіано. Він грав багато, грав різні твори, перевтілюючись надзвичайно швидко й тонко.

Одного разу, пригадую, ми розмовляли і про повільні частини у великих сонатно-симфонічних формах. А всі розмови Віктор Степанович супроводив живою, сильною музичною ілюстрацією. І цього разу він переіграв усі повільні частини з перших шістьнадцяти сонат Бетховена і, граючи, відзначав не лише характерні особливості форми, але й найцікавіші властивості викладу та стилю.

Сама вже його гра чарувала, в ній було стільки бетховенської ліричної стриманості, динамічного розмаху і величчя! Туше Косенка було справді особливим, в ньому поєднувались могутність і сила з теплотою і м'якістю.

В одну із зустрічей, розмовляючи про дрібні інструментальні твори, Віктор Степанович грав танцювальні та ліричні мініатюри Шопена (мазурки, вальси, нокторни). Характер музики Шопена був близький Косенкові – і він розкривав його глибоко, до кінця. Були цікаві аналогії, паралелі з фортепіанною музикою Чайковського, були глибокі, суто аналітичні зауваження.

Часто Косенко говорив про українську пісню. Він демонстрував одноголосу пісню в обробках і пісню багатоголосу, порівнював українські та російські пісні, вказував на принципи обробки пісні Л. Ревуцьким, як на принципи тонкого художника, що підходив до пісні немов до святого скарбу. Дуже любив Віктор Степанович пісні Леонтовича. В одну з останніх зустрічей, зовсім хворий, Косенко розповідав про Шостаковича, аналізував принципи його музичного стилю, характерні особливості музичної форми.

До кінця свого життя Віктор Степанович лишався творцем-музикантом. Пригадується один випадок: Косенко доживав останні свої дні, – тоді він жив уже на Тимофіївській вулиці.

Йому було погано, та мене впустили до нього в кімнату. Він лежав блідий, вражали його змучене обличчя і чудові, лагідні очі, в яких стільки болю...

Віктор Степанович розпитував про консерваторію, студентів, і раптом попросив включити радіо. Передавали Шосту симфонію Чайковського.

І одразу обличчя Косенка змінилося, зник біль з очей.

Повернувшись до мене, він промовив:

– Яка музика!

Після цього довго мовчав, але мовчання це було виразне і сповнене невисловлених глибоких думок.

Сила любові до музики була у Віктора Степановича сильніша від тяжких фізичних мук, сильніша від близької смерті.

Л. ЛЯХ

Творець чарівних романсів

Уся музика Косенка таїть у собі якусь особливу ліричну свіжість та інтимність, повноту та чистоту почуття. І це найповніше розкривається в камерних жанрах, серед яких найхарактернішим для композитора є вокальний жанр.

Чудовий піаніст, В. Косенко в той же час протягом усього свого життя багато працював із співаками. В широкій музично-концертній (до речі, типово камерній) діяльності, ще під час свого життя в Житомирі, в перший самостійний творчий період (з 1918 року), він надзвичайно багато уваги приділяв співу і вокальному виконавству. Деякі романси його зароджувалися саме в процесі цієї роботи із співаками.

Романсна творчість В. Косенка надзвичайно багата. Чимало його вокальних творів ще й досі невідомі широкому слухачеві і чекають на опублікування.

Тексти, на які писав свої вокальні твори Косенко, різноманітні. Його улюбленими були тексти П. Тичини, з російських поетів – Пушкіна, Апухтіна, Тютчева, О. Толстого і О. Блока.

В узагальненій, сконденсованій романсній ліриці Косенка є щось від ліричної сили великих російських музикантів другої половини минулого століття, особливо Чайковського.

Чутливість до повної інтонації, вміння знайти певний, емоційно-сильний музично-мовний комплекс, характерний для даного тексту, – цю свою властивість Косенко так само в значній мірі успадкував від російської вокальної музики. В характері викладу, особливо фортепіанної партії з її розвиненою, динамічною лінією теж можна легко відчувати той самий вплив. Це пояснюється спільним ґрунтом творчості. Адже мелодична мова Косенка, як мелодика цих російських композиторів, виросла переважно на інтонаційному записі російського побутового романсу – пісні початку XIX століття.

Але побудова і розвиток мелодики романсів Косенка дають можливість встановити ряд особливостей, що вказують на спорідненість її з мелодикою українських народних пісень. Зокрема споріднює їх самий принцип пісенності на основі розмовної інтонації, що дуже поширений в українській пісні. Іноді ця чиста пісенність переходить у вільну речитатію (так зване «пар-ландо»). Спостерігаємо ми і варіаційність у викладі основного мелодичного ядра, як відгомін варіаційної імпровізації у виконанні народних українських пісень.

Емоційний план вокальної музики Косенка теж показовий. Ліричні образи вокальних творів композитора далекі від безконечно просторої, спокійної російської лірики, а ближче до схвильованої, теплої української.

Таке своєрідне поєднання рис, характерних і для української і для

російської музики, становить специфіку вокальної музики Косенка. Романс – найулюбленіша вокальна форма Косенка. Але, крім романсу, у нього є цикли пісень (цикл дитячих пісень, цикл пісень, присвячених 44-й дивізії) та обробки українських народних пісень.

Романси Косенка здебільшого ліричні, але лірика ця надзвичайно барвиста: споглядално-описова лірика (романси «Колискова», «Вечірня пісня»), лірика танцювальна, іскриста («Я здесь Инезилья»), схвильована лірика, що моментами межує з драматизмом («Вони стояли мовчки», «Ни отзывай, ни слова», «Я ждав тебе», «Опять в моей душе»). Є у композитора і світла, прозора, спокійна лірика (романси «Я вас любил», «Коли б то ти могла», «Говори, говори»). Глибоко драматичними монологами є романси «Умирающая мать», «Слезы», «Ночь и буря с черной мглой». Героїчні образи створює Косенко в романсах «На майдані», «Пам'яті борців Паризької комуни», «Дума про Сталіна», «Послание в Сибирь».

Цікаво відзначити, що і в драматичних, і навіть у героїчних – за основним характером – творах, багато елементів ліричності. Це можна побачити хоча б на прикладі романсу «На майдані», де середню героїчну, виписану в стилі суворого маршу, частину ніби облямовують стримані ліричні фрази першої та третьої частин, при чому в третій частині основний ліричний мотив початку романсу поглиблюється і поширюється.

Мелодична мова романсів, як ми вже відзначили, пісенно-декламатична. Увага до слова привела композитора до «оспілювання» певних мовних комплексів, кожний з яких інтонаційно надзвичайно окреслено. Ця риса органічно поєднується із співучістю, властивою загальній інтонаційній лінії.

Цілком виправдано те, що чим заостреніший сюжет, чим у ньому гостріші драматичні колізії, тим різкіші мелодичні контури, тим більше місце займає декламатичність. І навпаки – в спокійних ліричних творах яскравіше виступає пісенність. Але разом з тим Косенко, – навіть у найбільш драматично-насичених творах, що вже по суті перестають бути типовими романсами, а переходять у романси-монологи, – зберігає елементи пісенності, які наповнюють мелодіку відчуттям розмаху, розвитку, послідовного наростання. В цьому розумінні слід відзначити діатонічну природу мелодизму, що при хроматизованому супроводі чимало сприяє співучій цілності твору.

Сприяють пісенності також улюблені композитором широкі розміри

(6/8, 4/4) та поступовість ритмічного розвитку.

Форми романсів Косенка різноманітні. В усякому разі вони диктуються характерними особливостями тексту. Так, трохи пасивний описовий романс «Соловей» вилився в тричастинну (неповну) замкнену форму, що підкреслює абсолютний спокій романсу. А цілком протилежний, насичений драматизмом романс «Умирающая мать» написано за типом драматичного монологу з невеликим вокальним вступом. Дві частини цього монологу структурно настільки злиті і зв'язані, що не відчужаються як окремі побудови. Емоційально початок другої частини ніби продовжує першу. Загальна емоційна лінія романсу – це швидкий та гострий спад напруження протягом першої частини, що зрівноважується інтенсивним наростанням з початку другої частини до кінця твору.

Велику роль відіграє в романсах Косенка фортепіанна партія. Вона ніколи не набуває цілковитої самодостатності, але разом з тим є дійовою силою. Різноманітні типи фортепіанного викладу (акордний і фігуративний, як найпоширеніші) завжди щільно зв'язані із загальним характером твору та типом мелодичного розвитку. Так, в одному з найбільш поривчастих, найнапруженіших косенкових романсів – «Опять в моей душе», де мелодія виливається в ряд хвилеподібних фраз, фортепіанну партію дано на витриманій протягом усього романсу рухливій гармонійній фігурації. Часто до фортепіанного супроводу композитор вводить мелодичні голоси, які, підтримуючи вокальну лінію, ніби вторять їй.

Слід відзначити окремо обробки українських пісень. Відбирає Косенко в основному народні пісні двох типів – ліричні та гумористичні.

Мелодичної лінії композитор не змінює. Гармонізація і тип фортепіанного викладу прості й невибагливі. Їх завдання – лише підтримати мелодію. Фортепіанна партія іноді навіть вдало підкреслює характер пісні. В одній з найпопулярніших своїх пісень – у танцювальній гумористичній пісні «Грицю, Грицю, до роботи» – ритмічно чіткий фортепіанний супровід вдало підкреслює гострий, з відтінком гротескного гумору, характер вокальної партії.

Отже, як бачимо, романсна і пісенна творчість В. Косенка – цінний внесок у скарбницю українського музичного мистецтва. Ці його твори – одна з найяскравіших сторінок української радянської музики. Чутлива пісенність вокальної лірики В. Косенка проймає й усю його творчість і надає їй яскравої, незрівняної індивідуальності та могутньої сили.

Л. ХІНЧИН.

Передруковано з оригінального випуску від 9 жовтня 1945 р.
Орфографію збережено.

Є куточок землі –
Україні всієї окраса.
Той куточок землі
На колишній садибі Тараса.

Анатолій Савченко

«Уклін тобі, Тарасе!»

Ось у цьому мальовничому краю на відкритті Шевченківської світлиці (вже дев'ятої в Україні), у спеціалізованій школі-інтернаті з поглибленим вивченням предметів гуманітарно-естетичного профілю, в селі Шевченкове (колишня Кирилівка), Звенигородського району, що на Черкащині, пощастило побувати й мені.

А знаходиться навчальний заклад, заснований у 1961 році, серед яблуневого саду в самому центрі села, поблизу музею

Їх об'єднав Шевченко

Виступає Василь Нечеп

Т. Г. Шевченка, збереженої хатня дядка, де навчався грамоти малий Тарас. Тут могили батька та матері поета. Тут витає дух Великого Кобзаря.

Тож і не дивно, що ця земля багата талантами, і йдуть до школи сільські діти, які мають Божий дар до поезії, музики, образотворчого мистецтва, хореографії тощо. За півстолітнє існування альма-матер допомогла обрати життєву дорогу сотням своїх вихованців, долею яких переймається і нині.

Ідейним натхненником створення Шевченківської світлиці на батьківщині Кобзаря є народний артист України, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка, кобзар-лірник Василь Нечеп.

«Я щасливий чоловік. У мене є мама – сивочола Україна. І в мене є батько – Тарас. Я з роду Шевченкового. Ми всі Тарасові діти», – говорить пан Василь.

Із вдячністю підтримала цю ідею директор школи-інтернату Ліна Терещенко: «Ми хотіли зробити таку світлицю, яка б засвідчила, що ім'я і слово Тараса Шевченка живе та буде жити у віках».

Тут збиратимуться люди, які хочуть послухати Шевченкове слово, які хочуть сказати своє слово про Кобзаря. І тоді не лише на Черкащині, а й по всій Україні звучатиме Шевченкове слово».

У світлиці планується проводити круглі столи, читацькі, науково-практичні конференції та інші заходи.

Фасад музею-світлиці прикрашає меморіальна дошка Тараса Шевченку, автором якої є

закарпатський скульптор Михайло Белень.

Гарна, затишна, по-материнськи тепла ця Шевченківська світлиця. Кожен експонат зберігає тепло рук і любов сердець тих, хто приніс його сюди.

А зібрано чимало. Вже

Захоплює барвистий, нещодавно виданий «Кобзарик» Тараса Шевченка, ілюстрації до якого виконали учні школи-інтернату. Готується і випуск календаря на 2014 рік, в якому теж будуть використані малюнки юних талантів до творів Тараса Григоровича.

«Матеріали у світлиці засвідчують – ми високо цінуємо творчість сина українського народу Тараса Шевченка, пам'ять про цю незвичайну людину буде вічною», – говорить директор Ліна Денисвіна.

Відкриття Шевченківської світлиці стало справжнім святом. На захід завітало багато поважних гостей: радник-організатор Комітету з Національної премії України імені Тараса Шевченка Борис Войцехівський, заслужений художник України Валерій Франчук, заслужений журналіст

Відкриття світлиці

знайшли своє місце стенди «Пам'ятники Т. Г. Шевченку», «Лауреати Національної премії ім. Т. Г. Шевченка», «Вони носять ім'я поета», «Нащадки роду Кобзаря», «Учні школи-інтернату – переможці конкурсів, фестивалів ім. Т. Г. Шевченка». Є й цінні експонати, які передали навчальному закладу працівники Національного заповідника «Батьківщина Тараса Шевченка» – репродукції картин про Т. Шевченка художників В. Хомка, В. Клименка, П. Носка, К. Трохименка, скульптура «Молодий Т. Г. Шевченко» І. Гончара. Милує око тематичний натюрморт «Кобзарева пісня»: каліна, український рушник, пензлики, портрет Шевченка і бандура, до струн якої так і хочеться доторкнутися.

України Олесь Білаш, голова Міжнародної громадської організації «Ми Українці» Лідія Горбунова і народна майстриня Тетяна Протчева (член Ради Старійшин МГО

«Ми Українці»), начальник відділу спеціальної та позашкільної освіти Департаменту освіти і науки Черкаської облдержадміністрації Тетяна Шевченко, делегація Київського національного університету імені Тараса Шевченка, представники Звенигородської райдержадміністрації, родичі Кобзаря та інші.

Колектив школи завжди щиро радіє зустрічам зі своїм давнім другом В. Нечепом. І цього разу за його участі відбувся концерт «Уклін тобі, Тарасе!» – вже 147-й у рамках мистецького проекту «200 авторських концертів Василя Нечепи до 200-ліття від дня народження Тараса Шевченка».

Шевченківська світлиця

До концертної програми долучилися й учні школи-інтернату. Шевченкове слово лунало з уст кожного.

Кодою концерту стала урочиста посвята маленьких хлопчиків у кобзарі, яку провів отець Богдан разом із В. Нечепом. Сподіваємося, ці діти будуть гідними продовжувачами українських національних традицій.

А їм є з кого брати приклад, адже Василь Нечеп свято вірує у слово Тараса, тож по праву може пишатися врученою під час урочистостей почесною відзнакою села Шевченкове – медаллю «Батьківщина Тараса Шевченка». Ось такий подарунок зробили шевченківці пану Василю.

А скільки ж подарунків отримала школа! Тепер Шевченківська світлиця поповниться

цікавими експонатами, які зберігатимуть частинку душі кожного зі своїх власників.

Усі гості заходу хотіли сказати своє слово про Кобзаря. Зокрема художник Валерій Франчук наголосив: «Тарас Шевченко – пророк української нації. Його «Кобзар» – є нашою книгою буття. Кожне покоління знаходить свого Тараса і поки ми його будемо вивчати, доти буде жити наша українська нація».

«Шевченко підняв наш народ із колін. Його творчість стала головним натхненником у національно-визвольних змаганнях, у створенні незалежної суверенної України. У світі не знайдеться більше людини рівної Тарасу Григоровичу».

«Нам треба голосу Тараса» – ці слова Павла Тичини й донині залишаються актуальними. Нам треба голосу Тараса в розбудові незалежної, самостійної, са-

мобутньої неньки-України. Він здатний об'єднати наш народ», – зазначив відомий культуролог Борис Войцехівський.

А хто ж Україну буде розбудувати як не діти – наше майбутнє? Тож саме до них і зверталися присутні.

«Мені б хотілося, щоб творчість Шевченка стала для вас духовною Біблією, – говорить Олесь Білаш. – Щоб Тарас Шевченко став вашим співрозмовником. От тоді він буде для вас таким оберегом, яким є для всієї України, для нашої нації. Бо тільки духовно сильними ми вистіймо на своїй землі. Тільки духовно згуртованими переможемо всілякі буревії. Коли у вас у серці буде жити бодай один вірш Шевченка, ось тоді ви – справжні українці».

Василь Нечеп додав: «Любіть свою землю так, як любив її батько Тарас, тоді ви зможете відчутти себе щасливими, здоровими, заможними».

Тож дай Боже юним школярам духовного зростання, яке вони можуть черпати із цілющого джерела – Шевченківської світлиці. Нехай Шевченкове слово стане для них надійним дороговказом у майбутнє, а життєві дороги час від часу повертають до рідної школи, Кобзарєвої світлиці, де завжди на них чекатиме їхній Шевченко.

Посвята хлопчиків у кобзарі

Розмаїття 150-го сезону

Генеральний директор Національної філармонії, народний артист України Дмитро Остапенко знайомить з програмою наступного сезону, який відкрився 17 вересня.

– Дмитре Івановичу, будь-який ваш сезон оминати увагою неможливо, але цей – особливий.

– Нинішнього року вперше на державному рівні затверджено заходи щодо відзначення 150-річчя Національної філармонії України. На цьому, думаю, варто завершити дискусію, скільки нам років, тому що вести відлік лише з радянського періоду було б необ'єктивно і неточно. Маємо історичну довідку, що все починалося 1863 року, коли було відкрито Київське відділення Російського музичного товариства, що згодом стало Імператорським. Потім відбувалися різні зміни структур, які тим чи іншим чином здійснювали концертну діяльність. Це були товариства філармонійні, любителів музики, літературно-мистецькі, музично-хорове «Київський Боян», яке очолював Микола Лисенко. Згодом філармонійне товариство реорганізувалося в державну філармонію, яка теж мала багато різних назв, аж поки у 1994 році не набула статусу Національної. І ми фактично є спадкоємцями всіх тих подій, які відбувалися впродовж попередніх 150 років. До 140-річчя філармонійної діяльності Едуард Яворський підготував книжку «Зоряний шлях Національної філармонії України». У цьому виданні зафіксовані всі сезони і основні програми впродовж історичного періоду.

Наші заходи розпочалися в день відкриття ювілейного сезону – 17 вересня з науково-практичної конференції, що мала назву «150 років філармонійної діяльності. Перспективи філармонії в умовах глобалізації». А потім було урочисте зібрання трупи, у якому взяло участь багато гостей, зокрема директори обласних філармоній.

– Чим ви порадуєте глядачів у ювілейному сезоні?

– Базовими будуть наші абонементні концерти. Наприклад, «Скрипкова музика». Тут передбачаються виступи тріо «Еггнер» (Австрія), Елджорна Хемсінга (Норвегія), заслуженого артиста Росії Олександра Тросянського та Романа Філіпова (Росія). Скрипаль з Італії Доменіко Нордіо буде грати разом із Академічним симфонічним оркестром Національної філармонії під орудою народного артиста України Миколи Дядюри.

У рамках абонементу «Мистецтво фортепіанної гри» заплановано концерти Дмитра Онищенка, російських піаністів Вадима Руденка та заслуженого артиста Росії Павла Нерсесяна,

Дмитро Остапенко

Бориса Блоха з Німеччини, Дмитра Суховієнка та Олексія Гринюка – наших співвітчизників, які нині мешкають за кордоном. Імена цих виконавців відомі усім любителям музики.

У концертах абонементу «Чарівна гітара» є і ті, хто вже в нас виступав, і нові для української публіки артисти.

Цікавим буде абонемент «Сповідь Прометей». Це наш традиційний «Симфонічний вимір», але під іншою назвою. Шанувальники музики зможуть почути ораторію Йозефа Гайдна «Створення світу», «Пісні про померлих дітей» і Симфонію № 4 Густава Малера, сюїту Євгена Станковича з музики до балету «Прометей». Виступить тут і Даля Кузнецовайте, скрипалька із Литви з Концертом № 2 Євгена Станковича. Національна капела «Думка» і наш оркестр виконують Симфонію № 9 Людвіга ван Бетховена. А завершиться абонемент симфонічною поемою «Прометей» («Поема вогню») Олександра Скрибіна.

Традиційно просвітницькі дитячі абонементи формують майбутню, вже дорослу аудиторію філармонії. Це «Недільна музична вітальня для дітей молодшого віку» та «Історія класичної гітари. Портрети композиторів», який започаткував минулого сезону заслужений артист України Андрій Остапенко. Як завжди, буде цікавим абонемент «Київська дитяча філармонія», коли учні музичних і шкіл мистецтв проводять серію концертів. Національний академічний духовий оркестр України має окремий абонемент для дітей середнього і старшого віку, який теж є популярним.

У грудні в рамках міжнародного фестивалю гітарної музики, що проводитиметься вже вдесяте, відбудеться концерт італійського гітариста Адріано дель Саль, а також черговий Міжнародний конкурс гітаристів в Україні-2013.

Пам'яті Натана Рахліна будуть присвячені чотири вечори

циклу «Всі симфонії Чайковського». В заключному концерті 150-го ювілейного сезону прозвучать симфонія «Манфред» і Концерт № 1 для фортепіано з оркестром у виконанні піаніста із США Станіслава Юденіча.

Минулого сезону Національний академічний оркестр народних інструментів під керівництвом Віктора Гуцала провів абонемент «Оркестровий дивосвіт».

Філармонія. Музичний салон

У новому сезоні це буде цикл концертів: «Оркестрова мозаїка», «Різдвяні дзвони», «Весняна веселка» і «Музика композиторів ста національностей». Прозвучать світові хіти у виконанні віртуозів оркестру.

Цікавим буде фестиваль «Київська весна», який матиме назву «О, весно, о, музико!» Відкриватиме його 19 травня концерт Академічного симфонічного оркестру Національної філармонії під орудою Миколи Дядюри та скрипаля з Угорщини Антала Залаї. Звучатиме Концерт № 1 Нікколо Паганіні для скрипки з оркестром і балетна сюїта Аарона Копленда «Аппалачська весна». Наступний концерт – «Пробудження весни». Борис Блох – піаніст із Німеччини гратиме Ноктюрн із музики до весняної казки Олександра Островського

«Снігуронька», п'єси «Травень» і «Червень» із циклу «Пори року» Петра Чайковського та інші твори цієї тематики. 21 травня Національний заслужений академічний симфонічний оркестр України під орудою Володимира Сіренка і скрипаль Дмитро Ткаченко гратимуть Рапсодію «Весна» для симфонічного оркестру та сюїту «Образи» Клода Дебюссі. У концерті «Хай юність оспівує любов» циклу «Сторінки італійської музики» камерний хор «Кредо» виконає твори композиторів XIV–XVIII століть. А завершиться фестиваль 23 травня виконанням Симфонії № 6 «Пасторальної» Людвіга ван Бетховена, «Весни священної» Ігоря Стравінського.

Звичайно, ми не обмежуємося подіями лише в Колонному залі. Величезна робота, як завжди, проводитиметься в загальноосвітніх школах, гімназіях. Це і виступи з концертами за межами Києва – в органному залі Білої Церкви, обласних філармоніях, а також зарубіжні гастролі. Будуть творчі вечори, зокрема, присвячені пам'яті Елеонори Пірадової, до 60-річчя баяніста, народного артиста України Сергія Грінченка. До юві-

Биструшкін – митці, які вже увійшли в літопис мистецтва. Відбудуться концерти, присвячені 70-річчю заснування Національного заслуженого академічного українського народного хору імені Григорія Верьовки.

Традиційно братимуть участь у наших програмах Національна заслужена капела бандуристів, солістка філармонії, заслужена артистка України Валентина Матюшенко...

– Упродовж сезону – розмаїття...

– Так. У нас працює зараз молодий піаніст Антоній Барішевський, лауреат міжнародних конкурсів. Музика Сергія Прокоф'єва, Олександра Скрибіна, Франца Шуберта, Фридерика Шопена звучатиме в його сольних концертах. Заплановано ряд виступів Муниципальної академічної чоловічої хорової капели імені Левка Ревуцького. Програма народної артистки України Анжеліни Швачки і заслуженої артистки України Ірини Семененко називається «Ми». Думаю, що це буде надзвичайно цікавий вечір. Виконуватимуться твори Йоганна Себастьяна Баха, Каміля Сен-Санса, Фелікса Мендельсона, Джоаккіно Россіні, Сергія Прокоф'єва, українські пісні. У квітні відбудеться ювілейний концерт Квартету баяністів імені Миколи Різоля до 75-річчя від дня створення колективу, а також у виконанні національних заслужених академічних колективів – симфонічного оркестру України і капели «Думка» звучатиме ораторія «Жанна Д'Арк на вогнищі» Артюра Онег'єра.

У циклі концертів «Оперний феєрверк» братимуть участь народний артист України Ігор Борко, заслужена артистка України Катерина Страценко, Алла Родіна, Зоя Рожок, Марія Березовська, Андрій Маслаков.

– Чи отримуєте фінансування від держави?

– Наше життя – воно таке, що «на Бога сподівайся, а сам роботи не цурайся». Ми відчуваємося більш-менш стабільно, здійснюється передбачене фінансування заробітної плати. Все інше, що ми заробляємо, спрямовується на забезпечення нашої діяльності та розвиток. Усі заходи з нагоди ювілею реалізуємо виключно за рахунок власних коштів. Створили колекцію із семи компакт-дисків у презентаційному блоці, які представляють наш колектив. Розгорнули в фойє кілька фотовиставок. Друкована продукція: конверти, пакети, бланки запрошень і, звичайно ж, щоденні видатки: утримання будівлі, ремонтні роботи, експлуатаційні, комунальні витрати, а також ті, що пов'язані з приїздом, забезпеченням перебування гастролерів – усе це за рахунок власних зароблених коштів.

Наталія ПОТУШНЯК,
Алла ЯКОВЕНКО

Фото Юрія ШКОДИ

Повний текст читайте в журналі «Театрально-концертний Київ» (№ 7, 2013 р.).

Нова програма Національного цирку України відкриває глядачам фантастичний світ магії та чародійства.

Характер видовища передає його назва – «Караван чудес». Очевидність неймовірного демонструють найкращий жонглер світу Артем Хоманько, повітряні гімнасти: бронзові призери 36-го Міжнародного фестивалю в Монте-Карло Галина та Алахверді Ісрафілови та фіналісти 5-го сезону «Україна має талант» Анастасія Зоріна та Євгеній Абакумов («Дует сплеск»).

Вперше на арені Національного цирку виступають гості з Іспанії з ілюзійним шоу «Магія та ілюзія», яке облетіло майже всю Європу. Артисти працюють під керівництвом Єви Джулії Крісті.

Вистава сповнена сюрпризів: білий тигр, дресировані латиноамериканські носухи, східні красені-верблюди, веселі собачки, розумні коні та плазуни...

Тривалими оплесками нагороджують глядачі автора та виконавця унікального трюку Артема Хоманька. Артист, стоячи на ходулях майже в людський зріст, на лобі тримає тоненьку трубку заввишки півтора метра, а діаметром не більше двох сантиметрів. На ній – скляний плоский диск, розміром зі стандартний компакт-диск, яким віртуоз ритмічно відбиває волейбольний м'яч, жонглюючи при цьому п'ятьма булавами.

Артем Хоманько – чемпіон світу за основною версією «ІА», переможець 59-го Всесвітнього фестивалю (Міжнародної асоціації жонглерів) у Портленді (США). Нагороджений золотою медаллю і Кубком Лукаса та визнаний найкращим жонглером світу. Перший українець, який завоював цей найвизначніший трофей у жонглюванні. Має почесну відзнаку Міністерства культури України «За досягнення в розвитку культури і мистецтва».

Жонглер з гордістю прославляє Україну, сприяє зміцненню дружніх стосунків між різними народами.

Він розповів про роботу над номером, яка виявилася

Дивовижа на арені

Впвнений наїзник

Чарівниця Єва Джулія Крісті

нелегкою: «Номер треба було придумати, а потім ще кілька років довелося готувати практично. І навіть здавалося неможливим його зробити. Довелося готуватися не лише фізично, але й психологічно.

У світі ніхто не робить навіть одного елемента з цього трюку,

захопленість жонглюванням серед мешканців країни, для яких це мистецтво є навіть популярним видом відпочинку. Існують сотні клубів. Недарма актор вважає, що йому пощастило: він першим із українських артистів представляв соло-програму в Лас-Вегасі.

і ящиках зникають артисти і з'являються собачки, плазуни та тигри. Глядачів змушують зазверти трюки, коли Єва Джулія протикає палаючими факелами закритий ящик, у якому щойно сховалась тендітна дівчина. Але все обходиться – його відкривають – а всередині нікого. Неперевершене шоу від володарів п'яти золотих медалей та трьох спеціальних призів.

У номері «Німфа та її фавни» під керівництвом заслуженого артиста України Олега Рибченка глядача зачаровують міфічні істоти, найдавніші божества Греції. В одного з них закохується Німфа, але почуття пари не хочуть розділити інші фавни. Від неймовірних стрибків, сальто та комбінацій затамує подих. До речі, задіяний реквізит, який ще ніколи не використовувався в цирковій галузі – джампери вагою понад 9 кг.

Потішили глядачів кумедні носухи. Маленькі тваринки відважно стрибали крізь палаючі кільця, залазили на канат та навіть танцювали. Це було диво-

Номер із дресированими носухами

навіть без ходуль і булав. Перед ним у мене ще дев'ять хвилин номеру, інші трюки також унікальні».

Вагомість успіху актора, зокрема в США, стає очевидною після його розповіді про

На арені міфічні істоти

Номер «Жонглери на конях» під керівництвом Руслана Яремчука засвідчує відродження Національним цирку старих традицій. Жонглювати на конях досить важко, оскільки точка опори артиста постійно переміщується. Високий рівень освоєння учасниками дійства елементів техніки викликало захоплення.

Не має аналогів ілюзійне шоу від Єви Джулії Крісті. У клітках

вижно, адже латиноамериканська носуха – неодомашена тварина. Номер артистів Анжели Філіпової та Олега Тонкопія.

«Вперше у житті своїми очима я побачила, як носухи працюють, а не просто – вийшли пробігли. Ці рідкісні тварини дуже вперті, складні в дресурі.

Акробати на джамперах – це те, чого глядачі ще ніколи не бачили», – коментує виступи генеральний директор – художній

Галина та Алахверді Ісрафілови

керівник Національного цирку України, народна артистка України, СРСР Людмила Шевченко.

І, насамкінець, який караван чудес без величного ходу верблюдів? У номері під керівництвом заслуженого артиста Росії Еріка Ісрафілова п'ять двогорбих верблюдів роблять неймовірні перебудови та індивідуальні трюки – результат щоденних репетицій до 15 годин на день. Артист поставив собі за мету створити найкращий номер із цими тваринами, який глядачі високо оцінили.

Після вистави дорослі й малі ділилися враженнями. Дівчинка Анастасія Чевпотенко прийшла на виставу для того, щоб побачити тварин та клоунів (солоклимний Олексій Красних був неперевершеним). Їй особливо сподобалися виступи коней, але вона б хотіла ще побачити дикуобраза та не одного лева. «Ми щороку ходимо до цирку, бо дитина любить тварин і мріє стати ветеринаром, – пояснює інтерес доньки Алла Чевпотенко. – А я, майстер спорту зі спортивною гімнастики, – подивитися на результат роботи гімнастів, бо хоча вже й залишила це заняття, пам'ятаю, яких значних зусиль воно потребує».

Барвіста й динамічна програма, що супроводжується запальною музикою, обіцяє зробити відвідання цирку святом для кожного. Поспішайте, дорослі і малі!

Світлана СОКОЛОВА,
Фото Юрія ШКОДИ

Артем Хоманько виконує унікальний трюк

У Києві на території «Експериментально-механічного заводу» пройшов Міжнародний фестиваль сучасного мистецтва ГОГОЛЬFEST.

Уже шостий від дня його заснування режисером Владом Троїцьким. Темою акції цього року став – «Храм». Адже, саме храмом мистецтва та духовної свободи проголосили організатори та учасники арт-кластер на Видубичах та усе, що там відбувалося.

ГОГОЛЬFEST-2013 вперше творився, не в останню чергу, зусиллями волонтерів-ентузіастів: таким чином Влад Троїцький вирішив перевірити, чи насправді ця акція так вже потрібна глядачеві. І тривав цілий тиждень. Тільки в театральній програмі взяли участь 40 труп з майже 20 країн: Франції, Німеччини, Норвегії, Польщі, Чехії, Угорщини, Росії та інших. Проте, навіть більше багатьом запам'яталася його музична програма: концерти сучасної академічної музики, фестиваль давньої музики, програма «Джаз Коктебель», Indie stage, два великі Dj-проекти. Фестиваль включав і масштабні освітню, дитячу, танцювальну програми, шоу-кейс молоді режисури, цирковий проект CIRCFabrique, майстерні MakeLAB, актуальну

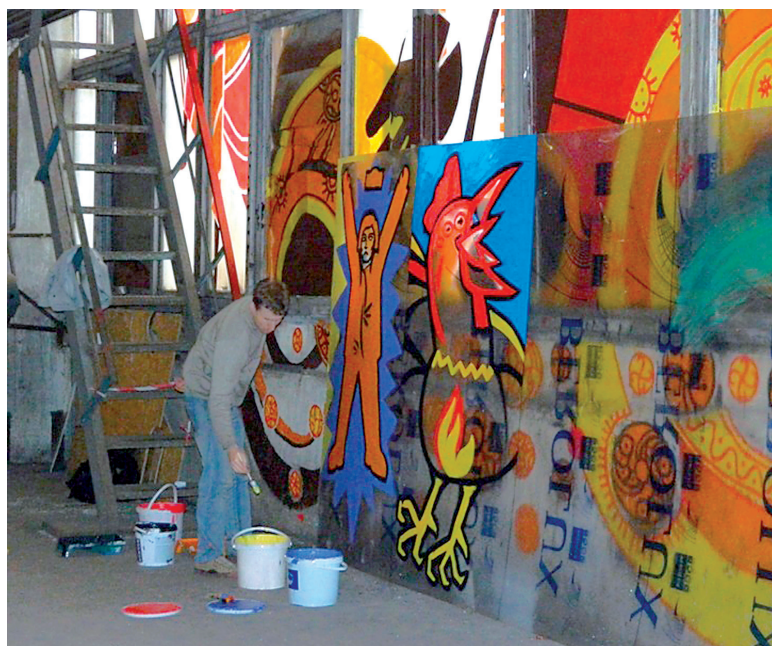
Золоті ворота ГОГОЛЬFESTу

Дитячі активності на ГогольFESTі. Скульптура з пінопласту

по шматках бруку, якою була викладена дорога, а потім скаржаться на те, що дороги погані. Для нас привласнити – означає стати частиною фестивалю, внести щось своє.

Звичайно, можна з надією чекати, поки цар, бог, герой вирішить всі твої проблеми. Але часи цього прекрасного інфантилізму рано чи пізно закінчуються. Тому, якщо для тебе і для твоїх однодумців щось є територією життя,

еко-програму... Сумувати часу не було!

Влад Троїцький: – Головний тренд фестивалю цього року – «Присвой собі Гогольfest». Але привласнити його ми пропонуємо в більш розвиненому розумінні, а зовсім не так, як це найчастіше відбувається в Україні. Тобто, у фестивалю немає нічого спільного зі схемою: розтягнули

можливість усвідомлення себе гідною людиною, треба всіма силами намагатися зберегти це.

ГОГОЛЬFEST-2013 відкривали таємнича Дахабраха та ексцентричне фрік-кабаре Dakh Daughters, котрі оточили промзону потужними звуками барабанів та віолончелі.

Ангар електромеханічного заводу на Видубичах,

оздоблений вітражними розписами та відео-артом, прийняв першу хвилю гостей та учасників фестивалю. Весь простір був залучений до процесу мистецької трансформації. Химерні статі у весільних сукнях, які обліпили дерев'яні подіуми, танці під дощем, інопланетні гомункули, що хаотично пересувалися заводом, тематичні інсталяції на кожному кроці. Ну і, звісно, ні

який здався по-справжньому невіддільним від подій на екрані. За словами організаторів, показ стрічки був прем'єрним, адже вона тривалий час була заборонена радянською владою. Майстерна режисерська робота, нестандартна зйомка, сучасний темпоритм монтажу, сюжет, сповнений символів, передають дух епохи колективізації, зміни режиму.

Бог, ні Цар, ані Герой – металевий Гоголь власною персоною у сяйві софітів та золотому пилі.

Ті, що ждали спокою, мали можливість відвідати відкриття академічної сцени «Музичний неф». Щоб усамітнитися і подумати, виявляється не потрібно тиші. У цьому переконалися слухачі проекту «Duo nostri temporis» від одного з найбільш знаних експериментальних ансамблів «постакадемічної музики» Ensemble Nostri Temporis. Виконавці представили концептуальні дуети різних комбінацій (флейта, кларнет, фортепіано).

Закриття ГогольFESTу-2013

Також у рамках відкриття відбувся резонансний перформанс «Ka te t'ui» від Poema Theatre під керівництвом хореографа Валентина Цзина. Перед акторами стояло завдання через хореографію та імпровізацію показати ірреальний світ, який складається з ритму, кольору, світла та звуку. Думка дійства спрямована на існування простору, котрий дозволяє вийти за межі свого центру і усвідомити себе не як частину світу, а індивідуально. «Ka te t'ui» – це гротеск, що жадає вбити старий світ і відкрити невичерпний простір.

Фінальним акордом «Гогольфесту» стала... точка відліку. Адже, саме таким чином називався його заключний акорд – перформанс «ГОГОЛЬFEST 2013: LA PORTE D'OR, Точка Відліку» від режисерів Влада Троїцького, Валентина Цзина. «Що є LA PORTE D'OR? Це ВОРОТА, ЗОЛОТІ, у наше з вами МАЙБУТНЄ. ГОГОЛЬFEST закінчується, але ми залишаємо для вас можливість переходу ДАЛІ, в МАЙБУТНЄ, де все ПРЕКРАСНЕ. Потрібно лише багато та наполегливо для цього працювати», – зазначили організатори. Загальна кількість подій у арт-кластері вже з самого ранку 22 вересня була приголомшливою. Утім, як, власне, і щодня протягом шаленого фестивального тижня. Адже навіть відпочинок від театру, кіно, концертів, прослуховування численних виступів літераторів та різноманітних лекцій на території закинутого, а відтепер відродженого для нових цілей заводу зводився до... самотніх прогулянок поміж найрізноманітніших інсталяцій молодих художників. Попід вітражними розписами, що ними напередодні (і навіть під час!) фестивалю вкрили вікна величезних цехів майбутні наші Пікассо і Кандінські.

Отаким він видався – тиждень мистецтв імені Гоголя на Видубичах. Відтепер є ще й така «дорога до Храму».

Алла ЧЕРДИНЦЕВА
На фото ГОГОЛЬFEST-2013
в ангарі електромеханічного заводу на Видубичах

Про сімдесяті – з любов'ю

Національний художній музей України

У Національному художньому музеї України відкривається виставка художників-сімдесятників «Тихий протест 70-х». В експозицію увійшли понад 120 творів із колекції, більшість яких публіка побачила вперше. Заради реклами проекту музей на час урочистого відкриття повернув собі назву з 1970-х – «Державний музей українського образотворчого мистецтва». Принаймні, вивисив табличку з цією назвою.

«Проект представляє феномен українського мистецтва 70-х років ХХ століття і відкриває глядачеві один із найменш досліджених періодів в історії української культури», – запевняють музейники. Сімдесяті – це часи Параджанова та Стуса, доба будівництва-гігантів – ЧАЕС, БАМу, – та індустріалізації Сибіру. Це період внутрішньої еміграції радянських громадян, час фарцовщиків, зачісок «під бітлів», потертих джинсів та бобінних магнітофонів із записами Володимира Висоцького (напівофіційні концерти якого збирали тисячі слухачів). «Тихий протест...» – дзеркало доби, можливість пригадати «як це було», відчуття ностальгії і зрозуміти, чим жило покоління 1970-х.

«Багаті на події у внутрішній і зовнішній політиці 1960-ті, надії на суспільно-політичні зміни в СРСР і наступне за цим жорстоке розчарування народили новий тип світогляду, притаманний сімдесятникам, – розповідає куратор проекту Євген Березницький. – Інтелекція більше

Валерій Ласкаржевський. «Причал мого дитинства». «Будинок мого дитинства»

не поривалася активно протестувати проти ідеології зрівнялівки та сірості. Художники звернулися до особистих переживань і роздумів, сфокусувалися на дослідженні індивідуальності, що виокремлюється із «сірої маси». Це покоління створило нову естетику: експерименти з формою і технікою малярства, використання кольору для передачі відчуття предмета стали новим підходом до відображення світу навколо, а не способом його фотографічної передачі. Відбувся своєрідний «тихий переворот», що поступово знищив соцреалізм зсередины.

Унікаючи гострих суспільно-політичних тем, представники нової творчої еліти віддавали перевагу ліричним пейзажам і натюрмортам, абстрактним формам або грі з різноманітними стилями мистецтва минулих епох. Водночас у культурі значення набули цитати з фольклору, використання міфологічних та літературних образів. Художники-сімдесятники брали

го поверху музею. У першому з них містяться роботи на тему щоденного життя людей за радянських часів, соціалістичного будівництва та інші, характерні саме для «класичного» соцреалізму. Другий зал – «варіації на тему», демонстрація відхилення та навіть відходу від соцреалістичних канонів: полотна, створені у «суворому» стилі, а також роботи Олександра Дубовика, Петра Беленка та інших представників художнього андеграунду 1970-х. Ще один зал містить згадку про приватне життя самих художників: портрети їхніх друзів та автопортрети, виконані на тлі власних майстерень, зображення вуличок міст і затишних дворів, де все відбувалося – «і життя, і сльози, і любов».

– У нас був історичний підхід до аналізу цього періоду – ми прагнули максимально вивчити 1970-ті, при цьому не даючи категоричних оцінок, – пояснив свою концепцію пан Березницький.

– Сьогодні ми живемо в зовсім іншій системі взаємин «держави – особистість». Маючи свободу слова та інші права, ми не можемо оціночно судити про те, що відбувалося в умовах тієї реальності. Так що «Тихий протест» не вихваляє і не засуджує, а показує, як це було. Щоб глядач міг скласти свою думку, побачивши передісторію цієї течії і ознайомившись з темами, які хвилювали художників. Музейні експонати, присутні на виставці, надзвичайно цінні, тому що вони гранично точно розкривають характер епохи. Але, на жаль, музейне зібрання цього періоду дуже невелике. Мабуть, тому, що НХМУ тільки в 1972 році відкрився після серйозної

участь в офіційних виставках, але багато хто з них йшов у андеграунд, знаходячи свого глядача хіба що на «квартирних» виставках.

«Тихий протест 70-х» містить живописні й графічні твори понад 20 авторів, серед яких один із продовжувачів лінії «суворого» стилю Владислав Мамсіков, майстер ліричної картини Зоя Лерман, одеський нонконформіст Олег Соколов, засновник «панічного реалізму» Петро Беленок, метр натюрморту Валентин Реунов та інші. Експозицію розміщено у трьох залах друго-

Галина Неледєва. «Майстри»

реконструкції, і потрібен був час на придбання робіт у колекцію. Для «Тихого протесту» нам довелося залучити колекціонерів, велика частина картин належить їм, – зазначив галерист, колекціонер і куратор.

Утім, «Тихий протест 70-х» – це ціла низка ще й супутніх акцій, які мають на меті якнайкраще доповнити головну «живописну» виставку. Так, уже на початку вересня на korrespondent.net стартував спецпроект на підтримку «Тихого протесту...» Читачам портала запропонували згадати дитинство, юність та зрілі роки й поділитися своєю історією про 1970-ті з багатомільйонною аудиторією. А в сам день відкриття експозиції на її честь відбувся ще й... модний показ!

по колу. Як і все в житті! – Світлана Бєвза.

«Натхненням для мого проекту послужив образ авангардної художниці Йоко Оно, найскладніший, важливий і найбільш відомий період життя якої якраз припав на 70-ті», – Маша Бєх.

«У 1970-х модним було все: від етніки і диско до хіпі та мінімалізму, що лежить в основі філософії бренду elenareva. Катя Березницька в сукні-трапеції – елегантна, стримана і водночас сексуальна – прекрасно передала дух часу», – Олена Рева.

«Василиса Фролова – героїня поза часом. Упевнені, вона і в 70-х вирізнялася б своєю любов'ю до свободи, до самовираження, своєю сміливістю. Ми представили, як виглядала

Юрій Луцкевич. «Місто»

На підтримку проекту своє бачення моди і героїнь 1970-х представили вісім українських дизайнерів. В акції, ініційованій сайтом Bestin.ua, взяли участь Лілія Пустовіт, Світлана Бєвза, дует Наталя Каменська та Олеся Кононова, Олена Рева, Катя Березницька, Бічолла та Маша Бєх. Дизайнери запросили на роль моделей для зйомки дівчат, які їх надихають. Ось що вони самі розповіли з цього приводу: «Естетика 70-х тією чи іншою мірою присутня в сучасній моді і в новому році знову зробить вплив на тренди. Залишаючи приємне відчуття déjà vu, мода рухається

б Вася, якби жила сорок років тому», – Наталя Каменська, Олеся Кононова.

«Для художниці Влади Ралко я вибрала строгий і водночас розслаблений силует з акцентом на талії, його можна охарактеризувати як богемний шик. Образ повністю популярний у 70-х плісирований рукав, призбираний біла манжета», – Катя Березницька.

«Натхненням для створення мого образу послужили силуети, характерні для початку 70-х років – чіткі лінії та природний об'єм», – Лілія Пустовіт.

Андрій Антоноук. «Старе село»

З 25 до 29 вересня в Кіровограді вже в 43-й раз проходить Всеукраїнське свято театрального мистецтва «Вересневі самоцвіти».

Із приходом Євгена Курмана на посаду головного режисера Кіровоградського обласного академічного музично-драматичного театру імені Марка Кропивницького, сам фестиваль також було перформатовано. Віднині Всеукраїнське театральне свято тематичне, об'єднує вистави, здійснені за п'єсами того чи іншого драматурга, представляючи певний погляд на розвиток українського національного мистецтва. Цього року «Вересневі самоцвіти» присвячені творчому доробку одного з корифеїв українського театру – Івана Карпенка-Карого.

За п'ять днів на кіровоградській сцені відіграють вісім вистав. Розпочався форум у середу, і до кінця тижня кожного дня глядачі матимуть змогу насолодитись театральним мистецтвом і в самому приміщенні обласного театру, і на території «Хутора Надія» (тут буде величезне театральне свято за участі всіх учасників фестивалю), і на майдані перед театром. Євген Курман зазначає, що визначаючи «Вересневі самоцвіти» як тематичний фестиваль, переслідує ще й методичне завдання – подивитися, як «у репертуарному потоці живе національна драматургія».

Вересневі самоцвіти

Взагалі на фестивалі представлено вельми багато цікавих та знакових робіт. Розпочала фестиваль прем'єра Кіровоградського театру «Хазяїн» у постановці Євгена Курмана. Як розповідав режисер, «цього разу ми не ставили перед собою задачу адаптувати п'єсу під нинішні реалії. Проте з дещо неординарного боку підійшли до візуального оформлення сцени, воно в нас більше метафоричне, ніж реалістичне. Ми намагаємось розповісти не сам сюжет "Хазяїна", швидше це театральне, сценічне есе, яке

досліджує величезну проблему – як великі гроші дають владу, а влада видозмінює людину і перетворює її на певну істоту, з атрофованим поняттям людяності. Тож можна сказати, що наша задача зробити виставу скоріше не сюжетною, а метафоричною». Прикро, що художник Святослав Коштелячук не дожив до прем'єри вистави, над якою він працював останнім часом. Проте, шануючи пам'ять митця, театр повністю виконав усі його задумки в цій виставі, навіть програмку зробивши за його ескізами.

«Мартина Борулю» у постановці Анатолія Москаленка представить увазі кіровоградців Черкаський академічний обласний український музично-драматичний театр імені Тараса Шевченка. Ця вистава досить давно в їхньому репертуарі, але вона надзвичайно цікава з погляду сценографії та акторських робіт. Мартина Борулю грає чудовий актор Юрій Берлінський, а сценографію та костюми до вистави робило подружжя Ридванецьких.

Камерну виставу «Наймичка» у режисурі Лариси Семірозуменко привозить Київський академічний Молодий театр. Ця постановка вирішена в сучасному дусі, через призму наших уявлень про те, що є любов, якою є любов, і що може стати на заваді. Драма кохання поміж паном і наймичкою, над якою обливалися сльозами сучасники І. Карпенка-Карого, прочитана сучасною мовою.

Цікаво й неординарно вирішив Олександр Рибчинський спектакль «Чумаки» в Сумському обласному академічному театрі драми і музичної комедії імені Михайла Щепкіна. Це історія двох братів, двох закоханих пар, інтриг, на які тільки здатні люди

у гонитві за власною вигодою. Узагальнюючи – чергове протистояння влади грошей та людської моралі, честі, духовності.

Спектакль «Засватана – не вінчана» поставлено Володимиром Бегмою за мотивами п'єси «Лиха іскра поле спалить і сама щезне» в Миколаївському академічному українському театрі драми і музичної комедії. Ця масштабна, монументальна вистава з величезною кількістю масових сцен, з музичними та танцювальними вставками – довгожитель, яка вже років 20 не сходить зі сцени, користуючись надзвичайною любов'ю глядача.

29 вересня кіровоградці також матимуть можливість побачити «Сто тисяч» у постановці Віталія Малахова Київського академічного театру на Подолі з участю Богдана Бенюка в ролі Герасима Калитки. В інтерпретації Віталія Малахова «Сто тисяч» підкреслено драматична, з невеликими комедійними вставками. Драма про те, як гроші просочуються в патріархальний світ українського села, поступово нівелюючи всі ті цінності й засади, на якому він виник та існує.

Також на «Вересневих самоцвітах» буде представлено вуличне вогняне шоу «Глорія» в постановці Алли Федоришин та у виконанні артистів Львівського академічного театру «Воскресіння».

Американська легенда в Україні

Мистецька група «Яра» з експериментального театру «La MaMa» (Нью-Йорк) представила в Україні нову виставу «Капітан Джон Сміт їде в Україну» про легендарну постать американської історії та його несподівану подорож Україною. Першими спектакль побачили львів'яни під час Форуму книговидавців, потім – глядачі київського ГОГОЛЬFESTу, а до 29 вересня виставу грають у Національному центрі театрального мистецтва імені Леся Курбаса.

У 1607 р. капітан Джон Сміт заснував Джеймстаун, перше поселення британців в Америці, але до того, у 1603, він побував у... Коломії і не лише. В Америці шанують своїх героїв. Національна історія часто стає основою навіть дитячих мультів – як це сталося з індіанкою Покахонтас та капітаном Джоном Смітом. Однак мало хто знає, що ця історія не вигадана, а записана в першій англійській друкованій автобіографії, написаній Джоном Смітом та виданій у Лондоні 1630 року. Про стосунки із Покахонтас та взагалі про пригоди у Північній Америці йдеться в третій частині книги, тож рідко коли читають дві перші, де містяться спогади про Європу, Азію та Африку.

Тут відкриваються справжні дива. Шукаючи слави і пригод,

Сузан Гванг та Боб Голман

тоді ще не капітан, Джон Сміт подався у військо князя Трансильванії Сигизмунда Баторія воювати проти турка. Отримав чин капітана, потім потрапив у полон, у нього закохалася туркеня-господиня, і якийсь у подорожі з Константинополя до Азова на європейському узбережжі Чорного моря йому пощастило втекти. Вкравши коня, попрямував Джон Сміт диким степом, намагаючись дістатися до Трансильванії. В нотатках Сміта згадуються українські міста Дрогобич, Острів, Луцьк, Галич, Коломия... Саме цей

фрагмент біографії Сміта, який вирізняє дивовижна подібність до сюжетів багатьох українських дум, ліг в основу нової вистави американської режисерки українського походження Вірляни Ткач та її Мистецької групи «Яра», що вже понад 20 років існує при славнозвісному експериментальному театрі «La MaMa» – одному з перших альтернативних авангардних театрів Оф-оф-Бродвею.

У виставі беруть участь поет Боб Голман, перформер Сузан Гванг та бандурист Юліан Китастий. «Капітан Джон Сміт...»

максимально сповнений живою музикою. Це і традиційні думи, виконувані в супроводі бандури, і «дикі» пісні Сузан Гванг, які вона співає, акомпануючи собі на акордеоні. Відеопроєкції до вистави зробили Михаїл Шрага та Володимир Ключко. Проєкції включають гравюри Джона Пейна, що були надруковані в оригінальній книжці Сміта.

Хоч вистава ґрунтована на документах, уся історія подається увазі глядачів приправленою іронічним ставленням сучасності до минулого. Особливої гостроти додає певно сам

факт поєднання традиційного українського мистецтва Юліана Китастого і хіп-хоп поезії Боба Голмана, а також кабаре-мотивів Сузан Гванг.

Утім, переконана, що кожний, хто почує у виконанні цього тріо пісню «Три голови – це любов» та «Перехрестя світу», неодмінно й одразу стане їхнім безумовним прихильником.

Зрештою, чи не всі проекти Мистецької групи «Яра» вирізняються мультинаціональністю, багатомовністю, заглибленням у традицію та історію, приправлену сучасним контекстом та коментарем. Іноді поштовхом до вистави стає окрема пісня чи поезія (Олега Лишеги, Оксани Забужко та інших), іноді – як цього разу – історичний факт чи документ. Приміром, перша вистава «Світло зі сходу» базувалася на щоденниках та спогадах акторів Молодого театру Леся Курбаса.

Можна припустити, що й для Сміта його «український» досвід залишився певним промінчиком світла, бо в його книзі можемо зустріти наступне: «За все своє життя я не зустрічав такої взаємоповаги, життєрадісності, веселих розваг, як у цих краях, спустошених війною».

Сторінку підготувала
Надія СОКОЛЕНКО
Фото надане ГОГОЛЬFESTом

Дитяча фестивальна Європа

Перша моя зустріч із цією неординарною і вельми креативною особистістю відбулася ще три роки тому, коли Владислав Гінценгер приїхав у Париж із Міжнародним фестивалем дитячої і юнацької творчості.

Неймовірно вразила чітка організація концертної програми, професійно відібраний контингент учасників міжнародного фестивалю, а також широко-масштабний підхід до промоцій східноєвропейської культури у Старій Європі.

Вже понад три роки поспіль із концертними турами по Європі подорожує Міжнародний фестивальний рух «Дитяче сяйво» з творчими учасниками з України, Росії, Білорусі та Казахстану на чолі з президентом Владиславом Гінценгером. На сьогодні на його рахунок більше тридцяти проведених міжнародних музичних дитячих фестивалів та конкурсів. Кожне турне включає і виступи у столицях таких європейських країн, як Польща, Німеччина, Болгарія, Франція та Чехія. Заснований і функціонує рух саме в Україні, в Одесі. Та й сам Владислав Гінценгер – одесит.

– Пане Владиславе, розкажіть, будь ласка, за яких умов і коли у вас виникла ідея створення Міжнародного фестивального руху «Дитяче сяйво»?

– Ідея виникла у січні 2010 року в Росії, у Москві, під час зустрічі з моїми діловими творчими партнерами з Болгарії, Польщі та Росії. На момент заснування структури до її складу увійшли чотири країни: Україна, Росія, Польща і Болгарія.

Танцювальні колективи – учасники міжнародного фестивалю-конкурсу «Літо в Парижі»

Головний офіс руху було вирішено розмістити саме в Одесі. Пізніше до нас приєдналися Франція, із представництвом у Парижі, Чехія, із представництвом у Празі, а також Казахстан із представництвом у Кустанай.

Напрямок діяльності цього руху обрано розвиток, популяризацію і промоції східноєвропейської дитячої та юнацької творчості, а на сьогодні ще й азійської, в країнах Західної Європи, обмін культурними програмами серед молоді за посередництвом проведення міжнародних музичних фестивалів, конкурсів, концертних турів, а також майстер-класів. Та й сама назва «Дитяче сяйво» виникла, виходячи з цих позицій і напрямків.

– А з чого розпочинав свою діяльність Міжнародний фестивальний рух «Дитяче сяйво», і якими досягненнями ви можете наразі похвалитися?

– Проведенням у липні 2010 року Міжнародного дитячого музичного фестивалю-конкурсу в Болгарії, на який приїхало понад 300 представників із п'яти країн-учасниць. Дійство

відбулося з надзвичайним успіхом і отримало багато схвальних відгуків як від самих учасників фестивалю-конкурсу та їхніх художніх керівників і батьків, так і від музичних критиків та професіоналів творчої галузі.

Після цього рух активно продовжив свою діяльність, організовуючи численні концертні тури по Європі, зокрема зупиняючись у таких країнах, як Польща, Німеччина, Чехія, Франція і Болгарія. Звичайно, на рахунок нашої організації концертні заходи та

фестивальні конкурси в самій Україні, а також у Росії. Нині щорічно організовується до десяти міжнародних фестивалів і конкурсів у різних куточках Європи. Для нас це є досить великим показником і досягненням.

– Пане Владиславе, а скільки загалом проведено творчих заходів з моменту заснування Фестивального руху?

– За більш ніж трирічну активну діяльність МФР «Дитяче сяйво» організовано і проведено 36 міжнародних музичних фестивалів дитячої та юнацької творчості, включно з концертними турне по Європі. Понад сім тисяч учасників (зокрема, вокальних, інструментальних, танцювальних, театральних та циркових колективів) із більш ніж десяти країн взяли участь в організованих нами фестивальних заходах.

– Досить часто фестиваль відбувається в Парижі. Чим саме приваблює це місто «Дитяче сяйво» і чому воно є знаковим для ваших творчих фестивалів-конкурсів?

– Париж – це такий собі паломницький центр для творчих

особистостей всього світу. Тому не тільки для нас, а й для інших організацій, асоціацій, фестивалів і виставок Париж виступає столицею культури й артистизму, яка збирає та об'єднує творчих людей різних національностей в одну велику і дружну родину. І цю особливу атмосферу відчувають усі учасники фестивалів: від найменшого до найстаршого. Щоразу ми зупиняємося з концертами в одному з паризьких театрів, і для наших учасників це щось неймовірне. Для дітей організуються різноманітні екскурсії містом, зокрема екскурсія корабликом по Сені. Звичайно, піднімаємося на Ейфелеву вежу, відвідуємо Лувр, Собор Паризької Богоматері. Також один день ми проводимо в Паризькому Діснейленді. Але найважливішим для всіх учасників дійства є момент вручення в Парижі відзнак – дипломів за творчі досягнення і успіхи. Діти стверджують, що мрії здійснюються...

– Пане Владиславе, якими є перспективи і творчі плани на майбутнє щодо МФР «Дитяче сяйво»?

– Планів і задумів, звичайно, багато. Найближчим часом плануємо організувати і провести Міжнародний фестивальний конкурс в Італії. Наразі майже завершено домовленості з партнерами в Римі. Також підписано угоду на проведення наших фестивальних заходів і в Женеві. У перспективі – розширення складу МФР «Дитяче сяйво» до десяти партнерських країн-учасниць, що дасть можливість більшій кількості творчих обдарувань здійснити свою мрію і показати свої таланти Європі.

Любов БОДНАРЧУК,
член Національної спілки
журналістів України,
Париж

Учасники фестивалю на сцені паризького театру «Бастилія»

На землях Печенізького району Харківської області на обох берегах Сіверського Дінця розкинулось Печенізьке поле, яке, від часів Київської Русі, протягом багатьох століть було свідком жорстоких битв слов'янських народів із ворожими племенами. Вперше про події на ньому згадується в літописах 968 року, коли князь Святослав розбив хозарів. У радіусі 70 кілометрів навколо районного центру археологи продовжують знаходити пам'ятки скіфської та салтівської культури. Цей регіон має не тільки історичну, а ще й природну унікальність. На мальовничих схилах водосховища створено ландшафтний парк, що має унікальну флору і фауну, сприятливий клімат.

Саме тут у 2001 році було започатковано етнофестиваль «Печенізьке поле», головною метою якого стало збереження та відродження національної культури. Якщо на першому святі було 6 000 учасників та глядачів, то на нинішньому,

Традиції Печенізького поля

Фото Дарини ДІДЕНКО

Фрагмент свята

дванадцятому, їх зібралось понад 120 тисяч.

– Наш фестиваль по праву вважається популярним і цікавим, – звернувся до гостей фестивалю голова Харківської облдержадміністрації Михайло Добкін. – Це не тільки можливість змістовно провести час, але й гарна нагода долучитися до світу прекрасного, до витоків народної культури. Ми й надалі підтримуватимемо проведення фестивалю як заходу,

спрямованого на пропаганду української культури.

У «Місті майстрів» працювали відомі умільці: проводили майстер-класи з писанкарства, гончарства, різьблення, виставляли на продаж власні вироби. На «Музичній заставі» були представлені фольклорні колективи – носії народних традицій. Тут відомий ведучий Ігор Кондратюк записував чергову телепрограму «Караоке на майдані», а на численних

сценах виступали народна артистка України Ірина Білик, гурти «Гайдамаки», «Бумбокс» та ін. Працювали й інші майданчики: «Дитяча галявина», «Козацькі розваги», «Веселка Слобожанських казок».

У рамках XII етнофестивалю «Печенізьке поле» на майданчику «Народні усмішки» пройшов гумористичний конкурс «Шельменко вітає!», який проводив народний артист України Богдан Бенюк. Самодіяльні виконавці читали як власні гумористичні оповідання, так і твори класиків. Гран-прі виборів жителя Новоодолазького району Станіслав Чандер.

– Ми поринули в чудовий світ народних звичаїв, музики, фольклору. Це заряджає позитивом, додає знань про рідний край, про обряди й уподобання людей, котрі його населяють, – зазначив голова Харківської облради Сергій Чернов.

Фестиваль «Печенізьке поле» вже давно став своєрідною візитівкою Слобожанщини. Його з нетерпінням очікують не тільки харків'яни, але й жителі всієї України. Сюди приїжджають за аутентичним колоритом, степним духом, національною самобутністю.

– Ми постійно докладаємо зусиль, аби це свято сповна тішило людей новими темами та ідеями, аби усім було комфортно і весело, – сказав голова Печенізької райдержадміністрації Олександр Гусаров.

У цьогорічному фестивалі крім художніх колективів взяли участь науковці-етнографи, археологи, культурологи. Їхні дослідження стали цікавими не тільки фахівцям, але й широкій громадськості.

Володимир СУБОТА,
власкор «Культури і життя»,
Харківська область

30 вересня – Всеукраїнський день бібліотек

Шановні колеги, друзі, однодумці!
Президія Української бібліотечної асоціації з нагоди Всеукраїнського дня бібліотек щиро вітає зі святом усіх читачів та працівників бібліотек, всю українську громаду!

В епоху інформаційних технологій, розвитку та широкого розповсюдження засобів комп'ютеризації і телекомунікацій, входження цифрового середовища в життя кожної людини, бібліотеки не можуть залишатися осторонь глобальних перетворень в інформаційному просторі. Лише через переосмислення і переоцінку своїх функцій і суспільної ролі, лише у процесі пошуку сучасних способів адаптуватися до нових умов, бібліотеки можуть залишитися ключовими установами у світі культури й інформації, зберегти свою значущість у контексті соціального, економічного і технологічного розвитку. Орієнтуючись на особистість, бібліотеки оперують усіма типами інформаційних ресурсів – рукописними, друкованими, мультимедійними, сприяють формуванню навичок критичного мислення, усвідомлення та інтерпретації отриманої інформації в різних галузях знань.

Читай! Формат не має значення!

Бібліотек@ – територія ідей

Шановні читачі бібліотек! Всеукраїнський день бібліотек – це ваше свято! Адже працею і знаннями бібліотекарів формуються ваші знання про світ, який все більше глобалізується. Бібліотечний простір допомагає вам не лише

відшукувати інформацію про все навколишнє фізичне та соціальне середовище, а й вчить ефективно його використовувати, генерувати ідеї та змінювати своє життя на краще.

«Бібліотек@ – територія ідей» – таким цього року є гасло професійного життя бібліотечної спільноти. Ми впевнені, що більшість наших колег поділяють цю точку зору і своєю професійною майстерністю, прагненням до постійного вдосконалення вибудовують територію ідей сучасної бібліотеки, сприяють освіті нації та реалізації прав кожного громадянина на високу якість життя.

У невеличких селах та мегаполісах публічні, шкільні, університетські, спеціальні бібліотеки надають послуги доступу до інформації, шанують кожного читача, прагнуть до створення комфортних і дружніх умов роботи.

Водночас бібліотеки сьогодні потребують уваги з боку влади і суспільства, належної оцінки стану і можливостей, а також всебічної фінансової підтримки. Адже інвестиції у бібліотечні ресурси, оснащення і устаткування, навчання персоналу, будівництво сучасних технологічних приміщень є інвестиціями в майбутнє

і здатні принести користь прийдешнім поколінням.

Українська бібліотечна асоціація з вересня 2013 року розпочинає всеукраїнську акцію «Читай! Формат не має значення!», спрямовану на підтримку читання. У межах акції, що триватиме до вересня 2014 року, планується проведення цікавих заходів, створення майданчиків для спілкування усіх небайдужих до проблем розвитку читання і формування читачої нації, узагальнення бібліотечного досвіду, партнерські проекти з книговидавцями, книгорозповсюджувачами, письменництвом. Долучайтеся до заходів УБА, читайте з нами друковані й електронні книжки, адже формат і справді не має значення!

Бажаємо усім нинішнім і майбутнім читачам бібліотек, бібліотечним працівникам, керівникам бібліотечної галузі гарного і красивого 30 вересня! Нехай будуть широко відкриті двері ваших книгозбірень та ваших сердець!

Щастя вам!

І. О. ШЕВЧЕНКО,

канд. пед. наук, доцент, заслужений працівник культури України, президент Української бібліотечної асоціації

IV Львівський бібліотечний форум – читаймо у різних форматах

11–14 вересня 2013 р. в межах 20-го Форуму видавців пройшов IV Львівський бібліотечний форум «Бібліотек@: Читай! Формат не має значення!», в якому взяли участь понад 200 бібліотекарів з усіх регіонів України. Його організатори – УБА спільно з ГО «Форум видавців», Львівською обласною бібліотекою для дітей, Науковою бібліотекою Львівського національного університету ім. І. Франка, Львівською обласною універсальною

науковою бібліотекою за підтримки програми «Бібліоміст».

Насичена професійна програма охопила різні аспекти інформаційно-бібліотечної роботи та спонукала учасників Форуму до зацікавленого обговорення актуальних питань. На вістрі часу були проблеми використання електронних книг та електронних читанок, створення електронних бібліотечних колекцій як інтелектуального ресурсу.

Під час Форуму видавців стартувала Всеукраїнська акція «Читай! Формат не має значення!», ідейним натхненником та основним організатором якої є Українська бібліотечна асоціація. Мешканці та гості Львова, учасники й відвідувачі Форуму долучилися до флеш-мобу біля пам'ятника Тарасу Шевченку, де читали твори великого Кобзаря, а Львівська обласна бібліотека для дітей організу-

вала «Ніч у бібліотеці» для молоді з усієї України.

Члени Асоціації активно працювали і в журі конкурсу «Краща книга Форуму видавців-2013». Спеціальною відзнакою Української бібліотечної асоціації нагороджено Українську прес-групу «День» за книжкову серію «Підризна література».

Інноваційні послуги сучасних бібліотек

НА НІЧНИЙ КІНОСЕАНС – ДО БІБЛІОТЕКИ

Щомісяця о дев'ятій вечора на подвір'ї Центральної міської публічної бібліотеки ім. М. Горького м. Краматорська (Донецька обл.) збираються близько сотні людей на кіносеанси клубу «Фокс» і залишаються до першої ранку. Бібліотека вже півроку збирає любителів кіно та малечу на перегляд мультфільмів у визначений час.

ЗНАЙТИ РОБОТУ ДОПОМОЖЕ БІБЛІОТЕКА

На Хмельниччині до працевлаштування громадян активно долучилася Кам'янець-Подільська центральна районна бібліотека, яка вже не перший місяць активно співпрацює з місцевою службою зайнятості. Для користувачів зі статусом безробітних регулярно проводяться тренінги «Як організувати власну справу», вебінари та ярмарки вакансій.

СУМСЬКІ БІБЛІОТЕКИ – МІСТОК У СВІТ ДЛЯ КОРИСТУВАЧІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Ініціатива бібліотеки-філії № 17 Сумської міської ЦБС об'єднала громадські організації та людей з інвалідністю для подолання браку спілкування. «Через вади здоров'я, раніше не всі наші відвідувачі мали змогу користуватися послугами бібліотеки, спілкуватись та отримувати інформацію. Тому виникла ідея створення віртуального «Інформаційно-ресурсного центру для людей з обмеженими можливостями», який сьогодні відкрив нові шляхи використання інформаційного простору, розширив можливості інтеграції інвалідів у суспільство. На портал щоденно заходить 300–400 відвідувачів», – розповідає директор бібліотеки-філії Лариса Погорелова. Нині користувачі йдуть до бібліотеки як до інформаційно-ресурсного

центру, де можна отримати будь-яку допомогу, правові, медичні та соціальні консультації фахівців, а також освоїти комп'ютер та просто поспілкуватись з друзями. Заклад почав працювати під гаслом «Бібліотека – територія добра і милосердя» та отримав статус центру спілкування людей з обмеженими можливостями.

ПОЛУНИЧНІ ЗЛИВИ, БІБЛІОТЕЧНІ БЕРЕГИ

Завдяки Боромлянській сільській бібліотеці-філії Тростянецької ЦРБ (Сумська обл.) місцеві городники вже два роки вирощують кілька врожаїв полуниці за сезон. Полуницю в Боромлі вважають символом села. Деякі городники-аматори навіть перекваліфікувалися на підприємців, успішно поєднуючи хобі й бізнес завдяки проекту місцевої бібліотеки «Червона ягода – добробут громади». Проект бібліотеки допомагає власникам селянських господарств підвищити власні

прибутки за допомогою сучасних технологій. Більше того, для багатьох боромлян полуниця – основне джерело поповнення сімейного бюджету. Після появи в селі безкоштовного доступу до інтернету в бібліотеці створили клуб городників-любителів «Боромлянські полуниці», що успішно популяризує вирощування цих ягід.

БІБЛІОТЕКИ ДОПОМАГАЮТЬ БІЖЕНЦЯМ ТА ІМІГРАНТАМ ІНТЕГРУВАТИСЯ В ГРОМАДІ

Багато бібліотек в Україні нині стають другою домівкою для представників громад етнічних меншин, допомагаючи їм адаптуватися до нових культурних реалій. Київ є одним із тих міст, що приваблює численних біженців з усіх куточків світу. Імігранти мають відмінну від української систему цінностей і стикаються з безліччю проблем, пристосовуючись до нового життя в нових громадах. Бібліотекарі ЦБС Деснянського району м. Києва

спрямовують зусилля на задоволення потреб багатонаціонального населення. Зокрема бібліотека-філія № 141 разом з благодійним фондом «Рокада» постійно влаштовують семінари та тренінги для імігрантів, щоб допомогти їм адаптуватися до культурного, економічного та правового середовища в Україні. Окрім мовних курсів для біженців, які проводять вчителі БФ «Рокада», в бібліотеці можна отримати консультації та рекомендації з іміграційного законодавства, охорони здоров'я, зайнятості та освіти. Поінформованість переселенців у галузі права часто допомагає їм працевлаштуватися та укорінитися в громаді. Для представників різних етнічних громад бібліотеки стають місцем навчання, партнером для професійного розвитку та дружнім «третім простором».

Українська бібліотечна асоціація

У рамках відзначення Всесвітнього Дня Миру в усіх класах Київської гімназії № 315 пройшов Урок миру.

В 10-б урок «До миру через освіту» провела класний керівник, вчителька світової літератури Юлія Квятковська. «Дуже знаково, що молодь іде до миру через освіту, – наголосила вона. – Освічена людина ніколи не зможе знехтувати цінностями, які людство набуло за час свого існування...»

У відповідях на запитання учні розповідали про історію зародження миротворчого руху. Зокрема про те, що Міжнародний День Миру встановлений Генеральною Асамблеєю ООН 30 листопада 1982 року і відзначається у третій вівторок вересня, а починаючи з 2002 року – 21 вересня. Діти говорили про миротворчу місію таких міжнародних організацій, як ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ та Всесвітня Рада Миру, цитували вислови про мир відомих письменників, читали вірші...

Для вихованців гімназії миротворча діяльність – це не пусті слова. Цей навчальний заклад упродовж багатьох років веде дуже активну міжнародну діяльність. Гімназія співпрацює з навчальними закладами Шотландії, Великобританії, Франції, Німеччини, Мальти, Італії,

До миру через освіту

Виступає директор гімназії, почесний Посол миру О. Бірюк

Південноафриканської республіки. «У рамках культурного обміну наші учні їздять до них, а їхні гімназисти – до нас, – розповіла кореспонденту «КіЖ» завуч з навчально-виховної роботи Ольга Бондарчук. – І це не просто відвідини, це обов'язково якась культурно-навчальна програма. Якщо їхні діти приїздять до нас, то для них організуються і концертні програми, і змагання на краще знання

української культури. Після ознайомлення з Києвом, гості відповідають на запитання про нашу столицю. Так само наші учні дуже ретельно готуються до поїздок за кордон. І такі взаємини переростають у щось більше, ніж прості відвідини один одного. Учителі обмінюються методичною літературою: ми возимо їм свою літературу, а вчителі з Німеччини, Франції та інших країн привозять нам

свою. Щороку розширюємо географію дружніх стосунків. І коли наші учні приїжджають в іншу країну, вони розповідають про Україну, і можна сказати, що вони є маленькими амбасадорами – послами миру... Наша діяльність була помічена й оцінена належним чином. Тепер гімназія є асоційованим членом ЮНЕСКО і поки що єдина серед навчальних закладів країни – асоційованим членом Української Ради Миру. По лінії Ради Миру наші учні щороку їздять до Греції. П'ять років тому навіть брали участь у Всесвітньому форумі українців за кордоном. Наш дитячий самодіяльний колектив виступав перед учасниками з українськими танцями й піснями... У гімназії є танцювальний колектив «Лідер-А», колектив народного танцю, багато дітей мають хист до співу. Майже щороку беремо участь у культурному фестивалі у французькому місті Леон. Наш театр, що має звання зразкового, кілька разів перемагав серед шкільних театрів у конкурсі «Срібне джерело». А чотири роки тому навіть брав участь у міжнародному

конкурсі шкільних театрів в Анкарі...»

У своєму виступі директор гімназії О. О. Бірюк привітав присутніх зі святом і відзначив, що немає нічого важливішого, ніж збереження миру в усьому світі. «Ми пишаємося тим, що наша гімназія єдина серед шкіл в Україні є колективним членом Української Ради Миру, – сказав він. – А те що Всесвітньою Федерацією Миру мені присвоєно почесне звання «Посла миру», є оцінкою тієї міжнародної діяльності, яку ведуть наша школа, ми з вами разом. Ви знаєте, скільки шкіл-партнерів має наш навчальний заклад. Перелік цих шкіл розширюється з кожним роком. Наприкінці минулого навчального року ми приймали гостей з Міланського ліцею, маємо й інші міжнародні проекти, що розвиватимуться. Тому наша робота в миротворчій справі й відзначена колективним членством в Українській Раді Миру. Тож ще раз поздоровляю вас із Міжнародним Днем Миру і бажаю, аби ви продовжили естафету наших випускників».

На уроці була присутня секретар-референт Української Ради Миру Галина Волинська.

Антон ЩЕГЕЛЬСЬКИЙ
Фото Алли КРИВЕНОК

День миру в нашій школі

23 вересня 2013 року на базі спеціалізованої школи № 80 Печерського району м. Києва відбувся навчально-виховний захід, присвячений Міжнародному Дню Миру. Захід було ініційовано адміністрацією школи у співпраці та під егідою Української Ради Миру.

На захід були запрошені: начальник управління освіти Печерської районної в місті Києві державної адміністрації Алла Миколаївна Ратушна, директор центру народної майстерності Громадського об'єднання «Духовна сила» Тамара Орефіївна Глушенюк, представники Української Ради Миру, журналісти.

Учасникам були представлені презентаційні історичні матеріали щодо створення Української Ради Миру та її миротворчої діяльності. Учні школи ознайомили присутніх зі своїми напрацюваннями, представили концертну програму, присвячену Міжнародному Дню Миру, підготували малюнки, листівки та твори різними мовами (англійська, німецька, французька, російська, сербська), які передали Українській Раді Миру.

Найкращі роботи та творчі колективи були відзначені Почесними грамотами Української Ради Миру.

Урочистості завершилися концертною програмою учнівської самодіяльності.

Колектив спеціалізованої школи передав лист-звернення до голови Української Ради Миру Леоніда Макаровича Кравчука щодо прийняття спеціалізованої школи № 80 до складу Української Ради Миру на правах колективного члена.

Наталія МАКСИМОВА,
директор школи № 80

Учасники Уроку миру

Державна бібліотека України для юнацтва – читачам!

П'ятнадцять років поспіль 30 вересня вся бібліотечна громада відзначає Всеукраїнський день бібліотек.

Це свідчить про глибоку повагу народу до культури, освіти, духовних надбань і, безперечно, про визнання ролі, яку відіграють у державі бібліотеки. Адже вони завжди були збирачами, хранителями і дослідниками творів друку – вічних пам'яток писемності, а їх служителями – вірними зберігачами і популяризаторами духовної спадщини поколінь.

Цій події присвячений Тиждень Бібліотеки, що проходить у ДЗ «Державна бібліотека України для юнацтва». Він став екскурсом в історію бібліотек України, дозволяє дізнатися про найбільші бібліотеки світу, знайомить з унікальною професією, що існувала споконвіку і досить поширена в сучасному світі. Також демонструється експозиція нашої бібліотеки, в історії якої є цікаві сторінки.

У рамках Тижня Бібліотеки проходять наступні заходи:

Упродовж тижня:

Екскурсії бібліотекою.

Бібліотек@ – твоє вікно у світ (книжкова виставка та коментований перегляд).

Бангкок – всесвітня столиця книги 2013 (віртуальна подорож).

БібліоIQ (виставка-інсталяція).

Учнівська молодь

Під знаком Нобеля (книжкова виставка-перегляд).

Майстри бібліотечної справи (виставка-вшанування).

Книжки-крихітки (виставка мініатюр).

Фахівці Державної бібліотеки України для юнацтва – користувачам! (виставка друкованої продукції бібліотеки).

Давайте познайомимося: психолог у бібліотеці (територія спілкування, з 10 до 12 год.).

Бібліотека для юнацтва – країна мудрості і знань (виставка-знайомство), (філія).

30 вересня

Храм книги – бібліотека (бібліотечні уроки).

Виступ ансамблю народного танцю «Усмішка сонця» гімназії № 59 ім. Олександра Бойченка та колективу східного танцю, концертна програма, о 14 год.)

Запрошуємо до Державної бібліотеки України для юнацтва, що в Києві.

Майстерність у спадок

Гончарівка, один із кутків Опішного, що на Полтавщині, стала колыскою не однієї династії гончарів: Багріїв, Бережних, Гладиревських, Горілеїв, М'якоступів, Оначків, Остриянів, Пошивайлів, Хлонів та багатьох інших.

Вони поселилися тут давно, бо ця місцевість має багато переваг для заняття ремеслом, зокрема близькість до глинищ, зручність для влаштування горнів. Сама тамтешня атмосфера надихає на творчість. Як згадують старожили: «Було, палять горни по всьому кутку, дим стелиться по ярах, та співають, що аж луна йде...»

Тут, на Гончарівці, на початку 1920-х років поселилося подружжя Омелянчуків: Онуфрій Тихонович та Палажка Опанасівна. Були вони вже не юні (Палажка мала сина від першого шлюбу) й жили, як більшість селян у ті часи, – дуже скромно, тому, не маючи своєї хати, кілька десятків років змушені були тулитися «по квартирах». У 1925 році у Палажки й Онуфрія народився син Василь, а в 1930 – Петро. Їм судилося стати відомими завдяки гончарству.

Василь Омелянчук за роботою. Мить творення. Опішне, 2013 р.

Проте спочатку було дитинство, щоправда, не таке безтурботне як у нинішніх хлопчаків, та все ж і для розваг час знаходився. Якось 9-річний Василь та 4-річний Петро забрели на подвір'я місцевого гончаря Олександра Багрія і побачили у повітрі на столику виставлені ряди глиняних свистунців, зойно зліплені, глиняні свистунці. Боячись заходити до чужого двору, хлопці розглядали «півників» здалеку, а повернувшись додому, вирішили й собі спробувати наліпити таких. Та так захопилися, що за кілька днів навчилися це робити. Одна біда, що «півники» не свистіли, та й були якісь важкі. Довго вправлялися брати, аж поки одна жінка не показала, як правильно ліпити пустотілі іграшки й проколювати їх, щоб отримати звук. Тоді справа пішла бадьоріше – Василь із Петром при звичайній роботі не тільки «півників», а й «рибок», «качечок», «собачок». Змагалися, хто краще і більше зробить, хто зможе справитися з роботою наосліп. Так тривало кілька років. Мати Палажка приносила із промартілі «Художній керамік», що діяла тоді в Опішному, глину й ангоби, а хлопці, граючись, ліпили різноманітні свистунці та здавали в артіль за певну плату. У 1944 році брати побудували перше власне невеличке горно для випалювання іграшок (до того змушені були просити інших

Родина Омелянчуків із кумами і друзями. Опішне, 1961 р.

гончарів про послугу випалювання). Надалі, переселяючись із батьками з квартири на квартиру, влаштовували горни у кожному з дворів.

У 1945 р. помер Онуфрій Тихонович, а Палажка Опанасівна з молодшими синами (старший Олексій загинув під час війни ще 1942 року) продовжувала жити «по чужих людях». 1949 року Палажка Опанасівна нарешті отримала частину землі під забудову на Гончарівці й Василь із Петром, побудувавши невеличку хату, зажили незалежно.

У той час дуже багато опішнян працювали в гончарних артілях – хто в «Червоному гончарі», хто в «Художньому кераміку». Сюди один за одним пішли й брати. Чимало років вони провели на «Художньому кераміку». Тут познайомилися із майбутніми дружинами, обзавелися друзями. Василь одружився з Марією Багрією, майстринею глиняної іграшки, двоюрідною сестрою того самого гончаря, у якого колись у дитинстві, живучи на Гончарівці, вперше побачив глиняних півників-свистунців. Петро взяв за дружину Софію Бурцайло, що теж працювала на гончарному виробництві та до цього часу продовжує ліпити «свистунці».

Тут, на заводі, брати виростили і як творчі майстри, з кожним роком розвиваючи свої таланти. Петро Омелянчук працював гончарем-скульптором із 1955 до 1990 року. Він виготовляв великі теракотові свистунці у вигляді «баранців», «зайчиків», «білочок», «пташечок», «півників», ліпив зооморфну декоративну скульптуру. Окрім цього досяг успіхів ще й у живописі: олійними фарбами

Брати Омелянчукі під час роботи на заводі «Художній керамік». Опішне, 1983 р.

писав натюрморти, пейзажі, малював ілюстрації до казок, стилістично близькі до народного примітиву. Твори майстра неодноразово експонувалися на вітчизняних та міжнародних виставках. Нині Петра Онуфрійовича уже немає серед живих, а його глиняні вироби й картини зберігаються у багатьох музеях України та зарубіжжя, вони прикрашають не одну приватну колекцію.

Старший із братів – Василь – досяг надзвичайних успіхів винятково в гончарстві. Протягом 1950–1985 років він працював на опішнянському заводі «Художній керамік» гончарем, а пізніше майстром творчої лабораторії. З роками додавалося в руках майстерності, а думка линула далі, хотілося зробити таке, аби було найкраще, ні до чийого не подібне. Так з'явилися славнозвісні «леви», «бики», «тури», покриті своєрідним «омелянчуківим декором». Жоден інший гончарний центр України не дає нам такого розмаїття форм зооморфної скульптури, як у Василя Омелянчука. Сьогодні він заслужений майстер народної творчості України, лауреат Всеукраїнської премії імені Данила Щербаківського, член Національних спілок майстрів народного мистецтва та художників України. А в 1999 році разом зі ще двома опішнянськими гончарами удостоєний високої нагороди – Національної премії імені Тараса Шевченка.

Близько вісімдесяти років, працюючи з глиною, Василь Омелянчук так зрідинився з нею, що не уявляє собі життя без заняття творчістю: «Як до глини пристану щось робити, так мені наче відпочинок якийсь. Я ото дивуюсь, як люди кажуть, що нічим зайнятися. То я оце пів дня як посиджу без роботи, так і заморюся. Тільки сів до глини, тоді в мене думки потекли – тихо, добре мені. І ти наче з тим виробом як живеш, наче як розмовляєш подумки і думаєш – де його доля, чи сподобається він людям?»

Та не численні досягнення і нагороди нині гріють душу майстру. Він гордий тим, що його майстерність не зникне безслідно. Багато учнів мав і має Василь Онуфрійович, всіх він навіть не пам'ятає. З різних куточків не тільки України, а й інших країн до нього приїждять люди, які прагнуть навчатися роботі з глиною. Майстер радо ділиться знаннями і

вмінням з усіма, хто бажає здобути гончарну майстерність. Кажуть, художник не вмирає, коли він виховав хоча б одного учня. Василь Омелянчук може пишатися десятками учнів, яким він передає своє вміння творити прекрасне. Вони несуть із собою у світі не тільки вироби, зроблені вмілими руками майстра, а й неоціненні уроки.

Тішить Василя Онуфрійовича й те, що мистецтво гончаротворення, все те, що вміє і знає, він може передати у спадок членам своєї родини. Зроблені майстром вироби у техніці підполивного контурного розпису з використанням рослинних мотивів барокового характеру розмальовує донька Наталка Гордніченко – одна із найталановитіших сучасних опішнянських малювальниць, яка свого часу навчилася малювці у матері Марії Юхимівні Багрії. Найголовніша надія Василя Омелянчука – доньчин зять Віталій. Здобуваючи від нинішнього старійшини роду ази гончарської науки, він уже доволі вправно гончарює, ліпить декоративну скульптуру. Отже, не обривається творча ниточка сімейного ремесла, є у майстра сподівання, що здобути багаторічною працею знання не зникнуть безслідно.

Улітку цього року Василь Онуфрійович відзначив своє 88-річчя. Дата символічна – дві вісімки, як два знаки безкінечності у часі й просторі. Людина, якій минає 88, отримує путівку у вічність, тим паче така, як Василь Омелянчук, що залишив глибокий слід у мистецтві, ставши справжнім Майстром своєї справи!

Дай Боже! Хай твориться і здоровиться!

Людмила МЕТКА,
кандидат історичних наук,
керамолог

Декоративні скульптури – візитна картка Василя Омелянчука

Олександра ТЕЛІЖЕНКО

(Продовження. Поч. у № 43, 2012)

Це перший вітчизняний вищий навчальний заклад, який з'явився, до речі, на століття раніше, ніж перші виші Західної Європи. Рівень знань, що їх одержували тут діти, був не нижчим за візантійські вищі школи. Вчилися у цій школі діти найвищої знаті Русі: майбутній митрополит Іларіон, посадники Остромир та Ратибор, кодифікатори (ті, що зводили в єдине ціле кодекси «Руської правди») Коснячко й Никифор Киянин, діти самого Ярослава, з десятком шляхетних іноземців – претенденти на корони королів. За деякими відомостями, в різні часи в школі Ярослава навчалися діти англійського короля Едмунда Залізної руки, угорський король Андрій, наступник датського престолоу Герман, норвезький конунг Гаральд, син норвезького короля Олафа та інші іноземці.

Які ж науки вивчали у цій високій школі? Літопис називає поряд з богослов'ям філософію, риторику, граматику, історію, грецьку мову, висловлювання античних авторів, географію та природні науки. З її стін вийшло багато діячів української культури».

(Продовження. Поч. у № 14–16, 2011)

Написання назв у лапках часто має і змістово-розрізнявальне значення. Порівняйте: «До Астрахані пасажери дісталися *Волгою*» і «До Астрахані пасажери дісталися *Волгою*». У першому реченні слово Волга подане без лапок отже, воно позначає річку. Тут ідеться про те, що люди прибули в кінцевий пункт подорожі водним шляхом. У другому реченні іменник «Волга» взятий у лапки, отже, він позначає марку авто. Мовиться, що пасажери приїхали до Астрахані машиною.

Військовий – воєнний

Мають досить виразну значеннєву відмінність.

Військовий – який стосується війська, встановлений у ньому. Вживається зі словами: *аеродром, аташе, бюджет, госпіталь (шпиталь), доктрина, дух, ешелон, квиток, кореспондент, кредит, лад, лаварет, лікар, льотчик, маневри, начальник, об'єкт, округ, оркестр, парад, порядок, призов, радник, рапорт, статут, автоінспекція, академія, база, виправка, влада, дисципліна, дорога, література, людина, могутність, організація, перевага, підготовка, присутність, присяга, сила, служба, справа, таємниця, техніка, форма, хитрість, частина, виробництво, відомство, замовлення, звання, керівництво, співробітництво, спорядження, судно, училище, заходи, кола, можливості, традиції* тощо. Як іменник уживається тільки *військовий*. *Військовий пішов, став військовим*.

Основи національної культури

Значного розвитку набули науки. Навчання поширювалось і на жінок. Знатні жінки княжого і дворянських родів були високоосвіченими: знали «філософію, риторику і всю граматику», навчалися співу, танців, шляхетної поведінки. Тож коли донька Ярослава Мудрого одружилася з королем Франції і переїхала до Парижа, в її очах Франція постала дикою і відсталою, на що вона скаржилася своєму батькові. А на Євангелії, що привезла Анна разом із цілою бібліотекою, складала присягу на вірність Франції всі її майбутні королі.

Та найбільшого розквіту зазнало храмове будівництво, яке стало по праву обличчям Давньоруської епохи. Княжіння Ярослава було періодом найвищого злету давньоруського мистецтва. Значною мірою це пояснюється міцністю централізованої влади і зосередженням у Києві духовних і матеріальних цінностей. Поза сумнівом, стрімкі темпи і розмах будівництва за Ярослава вимагали як концентрації матеріальних засобів, так і наявності підготовлених ремісників. Дався взнаки і набутий вже досвід містобудування та освоєння давньоруськими майстрами особливостей візантійської архітектури.

«Переїняти основи і принципи цього мистецтва прагнули у всіх країнах, та не всім це було під силу. Київська Русь зуміла блискуче розв'язати це завдання, художні досягнення Києва XI ст. набагато випередили здобутки сусідніх романських народів і були провідними в культурі середньовічної Європи, особливо в архітектурі».

Першою сакральною спорудою Києва був храм, присвячений Богоматері, на спорудження якого Володимир віддав десятку частину княжої казни, звідси й назва церкви – Десятинна. Храм увінчували двадцять п'ять бань. Така їх кількість пояснювалась необхідністю освітлювати великі хорони, що відкривались у

центральний підкупольний простір. Багатокупольність, якої не знала візантійська архітектура, стане згодом специфічною рисою давньоруської архітектури.

Знаменною подією стало спорудження в Києві Софійського собору. Це було яскравим художнім втіленням не тільки релігійних ідей, а, перш за все, державницьких. Софія Київська стала не лише пам'ятником перемоги християнства на Русі, а й водночас монументом слави, бо була поставлена на тому місці, де Ярослав отримав перемогу над печенігами. Печеніги були найстрашнішим степовим напасником. Їх розгром надовго убезпечував кордони Давньоруської держави.

Зведений на кошти великого князя Київського, храм Св. Софії мав також уславити самого Ярослава як одного з могутніх володарів Європи, і не тільки уславити, а й утвердити у свідомості народу непорушність тієї феодальної ієрархії, яку очолював князь, що сидів на київському столі. На бокових стінах і на західній стіні центрального нефа розміщувались портрети Ярослава.

«Весь образ грандіозного п'ятинефного собору, увінчаного тринадцятьма главами, мав наочно втілити ідею прилученості Русі до світової християнської цивілізації, до розумно впорядкованого світу.

Композиція храму з його центральним внутрішнім простором і пірамідально зовнішніми обсягами втілює універсальний принцип об'єднання множини рівновеликих частин в єдине ціле. Ця строга ієрархічна система є своєрідною моделлю Божественного Космосу, очищеного від усього випадкового, тлінного. У сприйманні тогочасних людей храм виглядав зримим образом неба на землі.

Архітектура Київської Русі – це не тільки культові споруди, а й мистецтво фортифікаційних споруд та житлових будівель».

Будівництво на Русі, і перш за все храмове будівництво, сприяло розвитку декоративного розпису, фрески, мозаїки, іконопису.

Над її створенням працювали як чужоземні майстри, так і свої, руські. Взяти, приміром, унікально-талановитий дует митців: грека Ель-Греко та нашого Андрія Рубльова, що створив геніальну «Трійцю». Розвивалося церковно-музичне мистецтво. Особливої популярності набула музика дзвонів, яка виконувалася обов'язково по нотах із знанням справи. Дзвони супроводжували кожне християнське свято, збирали народ на віче та з нагоди вирішення важливих державних справ. Під час основних церковних свят – Різдва Христового, Великодня тощо – виконувалося по кілька десятків таких творів дзвонів – то справжній міні-концерт, що іонізував навколишній простір, піднімав дух, об'єднував людей.

Культура Київської Русі – це величний симбіоз, що зріс на єднанні зовнішніх факторів та сили внутрішньої мистецької традиції і завершився створенням високорозвинutoї, багатогалузевої культури нашого народу.

Глибокі зміни в суспільному житті впродовж IX–XIII століть: виникнення держави, формування давньоукраїнської народності та інших соціальних явищ, – привели до якісних змін, унаслідок чого за порівняно короткий історичний проміжок часу культура Русі посіла гідне місце у світовій культурі.

Вона була фактором, що охоплював усі соціальні верстви, об'єднуючи їх та сприяючи єднанню держави, утвердженню патріотизму та високої життєздатності народу.

(Далі буде)

На горіхи від Рогози

Військово... Перший компонент складних слів, що відповідає прикметнику *військовий*. З наступною частиною пишеться через дефіс: *військово-авіаційний, військово-адміністративний, військово-будівельний, військово-геодезичний, військово-господарський, військово-інженерний, військово-лікувальний, військово-морський, військово-навчальний, військово-окружний, військово-повітряний, військово-продовольчий, військово-ремонтний, військово-санітарний, військово-спортивний, військово-технічний, військово-топографічний, військово-хірургічний, військово-юридичний*. Але: *військовозобов'язаний, військовополонений, військовослужбовець*.

Воєнний – який стосується війни, пов'язаний з нею. Вживається зі словами: *закон, злочинець, конфлікт, напад, переворот, період, потенціал, психоз, режим, стан, час, авантюра, боротьба, загроза, інтервенція, підтримка, політика, проблема, провокація, ситуація, випробування, вторгнення, втручання, питання, приготування, становище, дії, події, зусилля, інтереси, плани* тощо.

Допустиме паралельне вживання прикметників *військовий* і *воєнний* з такими словами: *блок, союз, суд, трибунал, диктатура, допомога, історія, наука, промисловість, стратегія, тактика, теорія, мистецтво, витрати, потреби, умови, цілі*. У

складних словах: *військово-історичний і воєнно-історичний, військово-політичний і воєнно-політичний, військово-польовий і воєнно-польовий* тощо.

БУКВИ ПРИ ЦИФРАХ

Якщо першу частину відчислівникового слова подають цифрами, то другу приєднують до неї через дефіс: *62-мільйонний, 18-поверховий, 90-відсотковий, 75-квартирний, 150-річчя*. Букви долучають до цифр тільки на позначення порядкових числівників: *8-й, 14-ї, 15-го, 11-му, 30-х* (наприклад, *8-й поверх, з 14-ї години, 15-го березня, на 11-му кілометрі, на початку 30-х років*).

Якщо закінчення числівника має одну літеру, до цифри додають лише її: перша – *1-а*, друга – *2-а*, сьому – *7-у*, третю – *3-ю*.

До римських цифр букви не ставлять: I квартал, у III кварталі, з XVIII сторіччя.

За кордон – закордон

В українській літературній мові цілком правомірними є вислови *поїхав за кордон, побував за кордоном, повернувся з-за кордону* і таке інше. У кожному з них треба подавати окремо прийменник *за* (або *з-за*) та іменник *кордон*.

Але іноді сумніви щодо написання таких зворотів виникають у зв'язку з тим, що існує також лексема *закордон*, яка утворилася злиттям цих двох слів і означає *іноземні держави, чужі краї*. «Про *закордон* я

мріяв тільки в дитинстві. Тому відрядження за кордон, хоч і не на зовсім постійну роботу, мене дуже схвилювало і налякало» (Олександр Довженко), «Десять хвилин вони говорять про інститут, про знайомих, про *закордон*» (Вадим Собко).

Зарубіжжя – те саме, що закордон. Близьке зарубіжжя.

Від них походять прикметники *закордонний, зарубіжний*. Перший передає поняття, що стосується *закордону*; який міститься, живе, здійснюється, виготовляється або видається там; прибулий, привезений звідти; пов'язаний з виїздом за кордон тощо. *Міністерство закордонних справ, закордонні друзі, закордонні міста, закордонні видання, закордонні товари, закордонне відрядження, закордонний візит*. Такий самий зміст виражає синонімом *зарубіжний*, але йому останнім часом безпідставно надають у мовленні перевагу перед *закордонний*. *Зарубіжні країни, зарубіжна культура, зарубіжна преса, зарубіжні гості*.

Болільник чи вболівальник?

Як наголошує мовознавець Олександр Пономарів, в українській спортивній термінології не без впливу російської мови незаслужено міцні позиції посідає слово *болільник* – *пристрасний прихильник спортивних змагань*. Закономірним у такому значенні є *вболівальник (уболівальник)*, що походить від дієслова *вболівати (уболівати)* – переживати за щось, співчувати, підтримувати, дбати.

(Далі буде)

ЕТНОГРАФІЧНИЙ СЛОВНИЧОК

Дереза – кущ, який росте на степових схилах. Дерезою в народі називають настирливу, в'їдливу людину.

Дерен – вирізаний із землі верхній шар ґрунту, вкритий травою, корінням. Часто має квадратну чи прямокутну форму. Раніше такими дернами часто обкладали могили. Звідси і прислів'я – «Під дерном не випишся». Таким же словом дерен (наголос на другому складі) в Україні називали дерево кизил та його плоди. Деренівка – горілка, настоєна на дерені (кизилі).

Десна (десниця) – старовинна назва правої руки. Десна – назва річки, лівої притоки Дніпра, на берегах якої стоїть старовинне українське місто Чернігів. Назву водної артерії науковці етимологічно пов'язують зі старовинною назвою правої руки, правиці.

ВІД ДІДІВ-ПРАДІДІВ

Ще день-два – і зашумить багряним листям жовтень, потішить нас ще теплим сонцем та пахучими, яскравими і останніми квітами. Осінь любить чорнобривці, айстри та хризантеми. Буває, в селі і зараз кущі хризантем викопують, пересаджують у горщики, відра, старі каструлі та ставлять на верандах. І коли заходиш у сільську хату – потрапляєш у райський сад. Останні квіти і цвітуть по-особливому, і пахнуть якось так солодко-терпко, та водночас духмяно-свіжо. Вони пахнуть минулим літом, теперішньою осінню, а ще свіжкістю прийдешньої весни. Її обов'язково дочекаємось, а зараз поговоримо про прекрасну золоту пору. Як завжди, пригадаємо народні традиції, звичаї, обряди та свята цієї частини року.

27 вересня – Воздвиження Чесного і Животворного Хреста Господнього. В народі це свято називають Воздвиження, Здвиги, Здвиження, Чесний Хрест. За однією з багатьох легенд, гаддя цього дня ховається в землю на зиму. Та перед цим «усі сповзаються на раду». Ті, хто кусав людей чи тварин, не мають права на спочинок – «їх земля не приймає». Тому такі вужі, змії

та гадюки цього дня «дуже скажені: кидаються під колеса возів, на людей та на все живе». Здавна на Здвиження до лісу не ходили, особливо застерігали від цього дітей. За іншою легендою, нібито не тільки птахи летять у вирій, а й гаддя туди повзе. Мовби птаці там живуть у райських долинах, а змії на горбах. Відчиняє вхід до тієї країни зозуля-золотоключниця. «На Воздвиження жупан з кожухом помінялись, а осінь з зимою». У засіки зі збіжжям цього дня обов'язково клали дерев'яний хрест. Його робили часом навіть просто із двох гілок. З полів та городів звозили «царицю-капусту».

28 вересня – Микита-гусятник. «Гуси на хвості зиму несуть». У деяких місцевостях збереглися давні обряди «поклоніння водяникові»: «щоб не гнівався, не тягнув до ополонки ні хлопців-молодців, ні дівчат-золотят, ні малих-невинних, ні старих-билинних».

29 вересня – «Якщо березовий лист не опаде до кінця вересня – сніг ляже пізно».

30 вересня – Віри, Надії, Любові та матері їх Софії. Одна із народних назв цього дня – Баб'яче голосіння. Існував звичай, за яким жінки зранку повинні були «виплакати за себе та всю родину – щоб на душі полегшало». Жінки, окрім звичної роботи по господарству, не починають цього дня ніяких важливих справ – свято.

1 жовтня – Ярини. Почуєте цього дня курликання журавлів – через два тижні, на Покрову обов'язково приморозить. Якщо журавлі ще не покидають свої гнізда – ніякого морозу не буде аж до початку листопада, а зима буде м'якою та малосніжною. Колись саме в жовтні, у 1582 році, юліанський календар було замінено григоріанським: день, який настав після 4 жовтня, одразу став 15 жовтня. За твердженнями вчених, саме тоді фактичний календар зрівнявся з астрономічним. Ось народні назви десятого місяця року, які дійшли до нашого часу: листобій, древопилень, весільник, передзимник, падзерник, грязень, зазимник. Із усіх назв може бути незрозуміла ну хіба що «падзерник». Слово «падзер» має спільне східнослов'янське походження. Так називають кострицю. Льняні та конопляні стебла, вимочені під осінніми дощами та висушені в печі, м'яли

та очищали від верхнього грубого шару – костриці. У білорусів і сучасна назва жовтня – «кастричнік». «У жовтні на день сім погод: сіє, віє, крутить, мутить, рве, зверху ллє, знизу мете». Народні цілителі в жовтні закінчують заготовляти плоди брусниці, бузини, калини, глоду, журавлини, ялівцю, горобини, шипшини, коріння валеріани, петрових батоїв, айру (татар-зілля), лопуха, кульбаби лікарської, оману високого, папороті, насіння каштану їстівного, шишок вільхи – ось скільки добра дарує нам наостанок жовтень.

2 жовтня – Зосим-пустельник. Трохим. Колись саме на Трохима хлопці та дівчата, які заручилися, остаточно домовлялись, чи будуть одружуватись, а чи ще попарубкують-подівують на вечерниці та досвітках. Оскільки йдеться про заручини – про них розповідь. Заручини в народі часом називали полюбинами, сватанками, хустками, рушниками, малим весіллям. Молодий парубок йшов у гості до нареченої. На відміну від сватання, коли йшли молодий та старости, на заручини йшло багато родичів. І от сам обряд: молоду в хаті підводять до молодого. Вона тримається за кінець червоної хустки. Потім з'єднують руки молодих на хлібі та зерні, перев'язують їх рушником. Цьому передують жартівливі діалоги родичів,

батьків, сватів та свашок про мисливців, куницю тощо. Старостів спочатку не пускають у хату. Та згодом у світлиці вже п'ють могорич, батьки благословляють дітей, а весільна мати (мати нареченої) обсипає молодих житом та білою вовною. Шкода, що багато такої краси забувається. Та ж за вікнами осінь – пора весіль. Отож, є нагода згадати і весільні обряди. А потім прикрасити ними своє життя.

3 жовтня – Деніса. Євстафій наганяє вітри. Свято мірошників (по-сучасному мельників) – «усі вітри їм помічники, потрібно ввіймати та у вітряк послати». Та які б вітри не віяли – нехай лише до добра.

ІМЕННИКИ ЗА ПРАВОСЛАВНИМ КАЛЕНДАРЕМ

27 вересня – Іван, Калістрат.

28 вересня – Порфирій, Максим, Микита.

29 вересня – Людмила, Йосип.

30 вересня – Віра, Надія, Любов, Софія.

1 жовтня – Ярина, Аріадна, Спиридон.

2 жовтня – Костянтин, Трохим, Давид, Ігор.

3 жовтня – Михайло, Деніс, Федір, Остап, Олег.

Підготувала
Тетяна ШНУРЕНКО

ІНФОРМАЦІЯ СЛУЖБИ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ

Шановні наші Читачі і Передплатники!

Наші видання виходять регулярно і запланованими тиражами

У продажу журнали «Українська культура» № 8, «Пам'ятки України» № 8, «Музика» № 4 і «Український театр» № 4.

Наші видання можна придбати в кіосках «Преса» міста Києва, книжкових магазинах Києва, Львова, Харкова, Одеси, Луганська, поштових відділеннях Київської області та обласних центрів. Також усі наші видання можна придбати в редакції.

УВАГА! ПЕРЕДПЛАТИТИ НАШІ ВИДАННЯ МОЖНА З БУДЬ-ЯКОГО МІСЯЦЯ

Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії ви можете за адресою: <http://presspoint.ua>. Така послуга можлива в будь-якій країні світу.

Наші телефони: (044) 498-23-64, моб. (067) 394-97-21, 386-56-63.

Культура і життя

Газета виходить щоп'ятниці

Передплатна ціна на 2013 р.:

1 місяць – 14,27 грн; 3 місяці – 42,21 грн

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.

Передплатний індекс у Каталозі видань України

60969

Передплатні індекси інших наших видань: газета «Кримська світлиця» – 90269; журнали: «Українська культура» – 95220, «Український театр» – 74501, «Музика» – 74310, «Пам'ятки України» – 74401, «Театрально-концертний Київ» – 37112.

Довідки за тел. (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com

Передплату можна оформити в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України, через передплатні агентства, а також у редакції газети

Газета «Культура і життя»

№ 39 (4559), 27 вересня 2013 рік

Засновники: Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети «Культура і життя»

Видавець: ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Генеральний директор Олесь Білаш

Адреса видавництва: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

Заст. головного редактора Світлана СОКОЛОВА

Адреса редакції: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

nvu.kultura@gmail.com

Виходить із 7 жовтня 1923 року. Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації – КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Друкарня: ТОВ «Видавничо-поліграфічна компанія «Експрес-Поліграф», вул. Фрунзе, 47-б, корп. 2, Київ, 04080; тел. +38 (044) 417-25-93

Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38 (044) 498-23-64, +38 (050) 310-56-63

Портал <http://uaculture.com>

Передплатний індекс у Каталозі видань України 60969

Склад Видавничої ради

Олесь Білаш – генеральний директор видавництва; Віктор Вечерський – заступник директора Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей; Максим Бударін – заступник директора Департаменту у справах релігій та національностей; Олена Воронько – начальник відділу театрального мистецтва Управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти; Світлана Фоменко – начальник управління міжнародного співробітництва; Оксана Іонова – заступник начальника управління

стратегічного планування культурного розвитку та регіональної політики у сфері культури Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти – начальник відділу аналізу та прогнозування соціокультурного розвитку регіонів; Євгенія Крутоголов – начальник відділу монументального, образотворчого та народного мистецтва; Іван Мечков – заступник начальника управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти – начальник відділу музичного мистецтва; Лариса Нікіфоренко – начальник відділу аналізу та прогнозування діяльності бібліотек Управління стратегічного планування культурного розвитку та регіональної політики у сфері культури Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти; Лариса Петасюк – начальник управління правового забезпечення; Людмила Чумакова – заступник начальника управління справами – начальник відділу взаємодії з Верховною Радою; Михайло Швед – заступник директора Департаменту формування

державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти – начальник управління мистецтв; Віктор Пасак – заступник генерального директора видавництва; Оксана Гайдук – головний редактор журналу «Українська культура»; Людмила Гнатюк – головний редактор газети «Культура і життя»; Ольга Голинська – головний редактор журналу «Музика»; Надія Соколенко – головний редактор журналу «Український театр».

Дизайн та верстка Сергія Задворного

Редакція залишає за собою право на редагування отриманих матеріалів без узгодження з автором. Думки авторів публікацій можуть не збігатися з позицією редакції. Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів журналу тільки з письмового дозволу видавця. © «Культура і життя»

Наклад 9500

Ціна договірна